

[Tastesen]

Indstilling.

1. Redaktør Ole Andersen godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med i dag, den 7. november 1978.
2. Forretningsfører Jørgen Damgaard godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med i dag, den 7. november 1978.
3. Assurandør Helga Soltau godkendes som midlertidigt medlem af folketinget ligeledes fra og med i dag, den 7. november 1978.
4. Direktør Leif Rehn godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med i morgen, den 8. november 1978.
5. Fru Birgit Fogh-Andersen godkendes som midlertidigt medlem af folketinget ligeledes fra og med i morgen, den 8. november 1978.
6. Tandlæge K. J. Rosleff godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med den 13. november 1978.
7. Konsulent Gunnar Jensen godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med den 14. november 1978.
8. Præst Margrete Auken godkendes som midlertidigt medlem af folketinget ligeledes fra og med den 14. november 1978.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 147 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Anden behandling af:

Forslag til finanslov for 1979.

(Lovforslag nr. L 1. Fremsat 3/10 78. Første behandling 5/10 78. Betækning 12/10 78).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslagets §§ 1–28 og 30–32 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget gik herefter til fornyet behandling i finansudvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Anden behandling af:

Forslag til lov om optagelse af statslån i udlandet.

(Lovforslag nr. L 41. Fremsat 13/10 78. Første behandling 24/10 78. Betækning 2/11 78).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets tekst, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslaget om en ny affattelse af lovforslagets tekst og teksten i den nye affattelse vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. (Efterløn).

(Lovforslag nr. L 31. Fremsat 10/10 78. Første behandling 18/10 78. Betænkning 3/11 78).

Der var stillet 18 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der stillet 2 ændringsforslag af Jørgen Jensen (DKP) (se nedenfor).

Ændringsforslag

Af Jørgen Jensen (DKP):

Til § 1

1) I den under nr. 5 foreslåede affattelse af lovens § 75 a indsættes efter 1. pkt. som nyt punktum:

»Medlemmer, hvis dagpenget er ophørt efter §§ 55, 55 a og 72, skal dog, såfremt de ønsker at bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet, uanset reglerne i nærværende kapitel tilbydes arbejde i henhold til § 97 b.«

2) Efter nr. 17 indsættes som nye numre:

»01. I § 97 b, stk. 1, 1. pkt., udgår ordene »under 60 år«.

02. I § 97 b, stk. 2, udgår 2. pkt.«

Bemærkninger

Til nr. 1

Danmarks kommunistiske parti støtter kravet om efterløn som en nødvendig håndsrækning til de nedslidte og trætte og til dem, der ønsker at leve et aktivt liv uden for arbejdsmarkedet.

Det er også nødvendigt og muligt at betale helt andre ydelser end dem, der for nuværende tilbydes vore pensionister. Ordningen burde tilpasses det øvrige sociale system og være tilgængelig fra det 55. år.

Når efterlønnen skal gennemføres som en arbejdsmarkedslov, hvilket Danmarks kommunistiske parti kan støtte for at komme i gang, må der være nogle helt absolutte og ufravigelige krav opfyldt i loven:

1. Det skal være frivilligt, om man vil gå på efterløn, og ingen må presses til at opgive en aktiv arbejdsmæssig tilværelse af hen-

syn til ønsket om at nedsætte det statistiske arbejdsløshedstal.

2. Det må være muligt at modtage efterløn som supplement til en nedsat arbejdstid.

3. Det må være muligt at gå ud og ind i systemet.

4. Der må ikke være krav om begrænsning i den personlige aktivitet. Tværtimod må samfundet sætte ind med aktiviteter.

5. Ydelsen skal være den maksimale dagpengeydelse, idet efterlønsmodtagerne fraskriver sig muligheden for den lønfremgang, de kunne opnå i arbejdslivet.

6. Det må være arbejdsgiverne, der betaler efterlønnen.

I overensstemmelse hermed kan Danmarks kommunistiske parti stemme for ændringsforslag nr. 3, 4, 6-12 samt 14 i udvalgets betænkning.

For så vidt angår det førstnævnte krav forudsætter lovforslaget en ændring i § 55 a med en skærpelse af 26 ugers reglen for ledige over 60 år for at presse flest muligt på efterløn. Medens ledige under 60 år skal have 26 ugers arbejde inden for de sidste 4 år, skal de ledige over 60 år nu have 26 ugers arbejde inden for de sidste 3 år for at bevare retten til dagpenge.

Dette medfører, at et stort antal af de langtidsledige, der er over 60 år, den 1. januar 1979 reelt ikke har noget valg. De kan tage efterløn eller gå på bistandskontoret.

Selv om ændringsforslag nr. 3 i udvalgets betænkning bliver vedtaget, vil de ledige over 60 år ikke have ret til jobtilbud. Ovenstående ændringsforslag tilsigter derfor, at ingen tvinges til at gå på efterløn og dermed opgive muligheden for et aktivt liv på arbejdsmarkedet, før de selv ønsker det.

Til nr. 2

Ændringsforslaget er en konsekvens af ændringsforslag nr. 1.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Kaj Poulsen (S):

[Kaj Poulsen]

Da den socialdemokratiske ordfører ved førstebehandlingen af dette forslag er forhindret i at være til stede, skal jeg på mit partis vegne komme med nogle bemærkninger.

Vi ser i socialdemokratiet med overordentlig stor tilfredshed på, at vi nu får gennemført dette lovforslag om efterløn. Vi har i udvalget haft en overordentlig grundig gennemgang af dette forslag. Der er stillet over 300 spørgsmål til ministeren, som er blevet besvaret på en saglig og positiv måde, og jeg synes, der er grund til at rose arbejdsministeriets embedsmænd for det enorme stykke arbejde, man på den forholdsvis korte tid har præsteret. Det var jo meningen, at denne lov skulle træde i kraft den 1. januar, og derfor var det rimeligt, at vi forholdsvis hurtigt, men grundigt kom igennem dette lovforslag, idet der ude i arbejdsløsheds-kasserne skal gøres klar til ordningen om efterløn.

Det er igennem en lang række besvarelser fra arbejdsministeren klart blevet anskueliggjort, at denne lov bygger på frivillighedsprincippet, forstået på den måde, at det i alle tilfælde vil være den enkelte arbejdsløshedsforsikrede, der selv beslutter, om han eller hun vil gå på efterløn og hvornår, og det er med tilfredshed, vi i socialdemokratiet konstaterer, at arbejdsministeren har tilbagevist de usaglige angreb på lovforslaget på dette område.

Det må ligeledes hilses med tilfredshed, at ministeren over for udvalget har konkretiseret reglerne i § 75 c om, hvorledes man udregner indtægtsgrundlaget for de 200 timer, en efterlønsmodtager kan deltage i erhvervsarbejde, således at de regler, man i øjeblikket arbejder med for indkomster i en arbejdsløshedsperiode, også bliver gældende for en efterlønsmodtager.

Jeg har et spørgsmål til arbejdsministeren, som jeg gerne vil have besvaret her under andenbehandlingen. Det drejer sig om bestemmelsen i § 75 b, stk. 2, hvoraf fremgår, at personer med en invaliditetsydelse ikke kan gå på efterløn. Jeg gør opmærksom på, at invaliditetsydelsen gives til handicappede, som trods deres handicap har bestridt et arbejde. Denne ydelse udgør ca. 10.000 kr. årligt skattefrit. Jeg synes, det er hårdt, at man skal afskæres fra at gå på efterløn på op til ca. 73.000 kr., fordi man får denne ydelse. Vil arbejdsministeren gennem ændringsfor-

slag gøre det muligt at lade denne gruppe medborgere komme på efterløn?

Godt nok blev hr. Glistrup lidt stødt, da man ved første behandling bad ham om at læse lovforslagets bemærkninger igennem. Men selv om der nu er gået 3 uger siden den anden fremsættelse af dette forslag, har hr. Glistrup ikke gjort sig den umage at læse lovforslaget igennem, det fremgår tydeligt af bemærkningerne på side 4 i fremskridtspartiets betænkningssbidrag, hvor man taler om, at vi skulle have anskueliggjort, at når en 62-årig trækker sig tilbage fra en arbejdsplads, så vil en 22-årig straks rykke ind på den. Både udvalget, som har arbejdet med efterlønsforslaget, og ministeren har gentagne gange bestridt denne påstand. Der kan peges på andre ting, bl. a. at fremskridtspartiet her taler om lovjaskeri på grundlag af, at man ikke har haft tid til at fremsætte ændringsforslag. Vi havde første gang forslaget fremme i sidste samling, så der må have været tid nok for fremskridtspartiet til at udarbejde ændringsforslag.

Må jeg sige angående det ændringsforslag, som er kommet fra det konservative folkeparti, at det kan vi under ingen omstændigheder støtte, idet det lovforslag, vi arbejder med, efter vor opfattelse fuldstændig mister identitet, såfremt dette ændringsforslag skulle blive vedtaget. Men nu er det optrykt, og så må det jo til afstemning her ved andenbehandlingen. Forslaget udelukker på forhånd de langtidsledige, som vil falde for 26 ugers reglen, fra at gå på efterløn. Forslaget tager frivillighedsprincippet væk, idet man, når man ønsker at gå på efterløn som deltidsansat, skal forhandle med sin arbejdsgiver om det. Man skal altså være enig om det, formoder jeg. Det allerværste ved forslaget – man må vel prøve at beherske sig og ikke le for meget – er, når det konservative folkeparti taler om deltidsefterløn for selvstændige erhvervsdrivende og deres ægtefæller. Man kan tydeligt forestille sig, hvordan sådanne ordninger vil kunne udnyttes. Jeg synes bestemt ikke, det er rimeligt. Man ændrer desuden på beregningsgrundlaget, og man ændrer fuldstændig på, hvorledes efterlønnen skal betales. Det er et helt nyt forslag, som burde have været fremsat som forslag til folketingsbeslutning.

Jeg skal tage fat på den debat, der har været omkring frivilligheden i forbindelse med

[Kaj Poulsen]

dette forslag. Så sent som i går kunne vi i Fyens Stiftstidende se et læserbrev eller et indlæg fra hr. Kaj Hansen fra Danmarks kommunistiske parti. Det er fantastisk, at man skal læse sådanne urigtigheder, efter at vi har behandlet et lovforslag så grundigt i udvalget. Hr. Kaj Hansen skriver:

»For at blive i efterlønsystemet må man kun have 200 timers lønnet arbejde årligt. Selv om det lyder vanvittigt, er det ikke desto mindre en kendsgerning, at man heller ikke må have mere end 200 timers ulønnet arbejde. Ikke noget med at give en hånd med her og dér. Det gælder også, hvis man har en viden, som man gerne vil give fra sig, en eller anden form for undervisning, det gælder havearbejde og meget andet.«

Hr. Kaj Hansen mener også, det gælder, såfremt man kunne ønske at skrive læserbreve, osv. Til slut skriver hr. Kaj Hansen, at det er galimatias.

Må jeg have lov til at sige: efter den behandling, vi har haft i udvalget af dette forslag, hvor disse påstande er blevet tilbagevist, meget grundigt endda, så er dette indlæg i Fyens Stiftstidende fra hr. Kaj Hansen galimatias fra ende til anden.

Vi er fra socialdemokratiets side meget glade for, at vi nu kan få gennemført dette lovforslag. Vi vil stemme for det ændringsforslag, som ministeren har stillet, og imod de øvrige.

Glistrup (FP):

Venstres pris for at opnå de 7 ministertaburetter var bl.a., at man ubetinget skal give sin støtte til dette det mest udprægede eksempel, vi har haft i masser af år, på misbrug af lovgivningsmagten til at fremme socialdemokratiske pamperinteresser. Derfor må vi se i øjnene, at dette forslag bliver vedtaget på fredag, uanset at forholdet er det, at vi vist næppe nogen sinde før i 1970'erne har oplevet noget, der teknisk er så elendigt forberedt som det forslag, der her er tale om. Hvert evig eneste spørgsmål, vi har stillet til arbejdsministeren, har afsløret, at han ikke evner og magter at svare på det, at han ikke forstår et lod af, hvad hans eget forslag går ud på. Det skal bare køres igennem, for det giver nogle socialdemokratiske folk rundt omkring en øget magt og mulighed for at

udøve vilkårlighed over for deres medmennesker.

Der hænger i hundredvis af ubesvarede spørgsmål i luften efter den overfladiske og gennemskuede behandling, dette forslag har fået i arbejdsmarkedsudvalget. Der hænger f.eks. problemerne omkring de tre mennesker, der bor ved siden af hinanden, alle tre på 62 år: Hansen er invalidepensionist, og han får 25.000 kr. om året. Sørensen er ikke medlem af noget særligt socialdemokratisk partiapparat, han får 0 kr. Til Nielsen ved siden af betaler skatteyderne 80.000 kr., fordi han altså opfylder betingelserne: han er gået den vej, som man nu skal for dem, der skal rekrutteres som vælgere til socialdemokratiet. Vi spørger arbejdsministeren gang efter gang: hvad skyldes denne grove forskelsbehandling af befolkningen? Vi får det svar: ja men dette er en arbejdsmarkedspolitisk foranstaltning, det er ikke nogen socialpolitisk foranstaltning. Derfor foretager man denne grove forskelsbehandling af befolkningen, hvilket er hovedsærkendetegnet ved det fremsatte forslag.

Vi spørger: hvordan går det så, når man sådan udlodder 80.000 kr. om året fra det offentlige i 6-7 år til nogle mennesker, fra de er 60 til de er 67 år? Hvordan skal denne halve million kroner skaffes? Tror arbejdsministeren ikke, der kommer mange? Hertil svarer arbejdsministeren, at han aner ikke noget som helst om, hvor mange der kommer. Han har lavet et regneeksempel, men det kan lige så godt blive nogle helt andre tal. Vi ved, at socialministeren, sidste gang man lavede et pensionsforslag, skønnede 840,92 pct. forkert, så der er al mulig grund til at tro, at arbejdsministeren skyder lige så meget forkert. Enhver kan sige sig selv, at når denne ordning bliver kendt ude i almenheden, så bliver det sandsynligvis tocifrede milliardbeløb, skatteyderne skal betale.

Hertil kommer arbejdsministeren og siger: pyt med det, det lader vi bare arbejdsgiverne om, vi forhøjer bare dagpengeafgifterne. På den måde kan arbejdsgiverne bare betale disse 7-8-12-14 milliarder kr. - eller hvor meget dette forslag nu kommer til at koste i løbet af ganske kort tid. Resultatet er altså, at vi må regne med, at forslaget medfører mange, mange flere arbejdsløse her i Danmark, end vi har i øjeblikket, fordi man vælter disse ekstra byrder ned over virksomhederne.

[Glistrup]

Det er kun ved, at virksomhederne bliver konkurrencedygtige, vi kan få arbejdsløsheden afskaffet her i Danmark.

Men endnu værre bliver det, når vi går videre i de tekniske enkeltheder i lovforslaget, for dér var det jo ikke rigtigt, hvad hr. Kaj Poulsen forsøgte at forklare i forbindelse med den artikel, som hr. Kaj Hansen har skrevet i Fyens Stiftstidende i går. Hr. Kaj Hansen har så åbenbart ret i det, han har skrevet, for hr. Kaj Hansen har jo ikke skrevet noget som helst andet end det, der står i det lovforslag, der bliver vedtaget her i folketinget på fredag. Der står i den foreslåede § 75 c, stk. 1:

»Det er en betingelse for at bevare ret til efterløn, at medlemmet i efterlønsperioden ikke har haft erhvervsarbejde, herunder ikke-indtægtsgivende arbejde, af større omfang end sammenlagt 200 timer inden for de sidste 12 måneder.«

Med andre ord: kan man fange en eller anden, som man ikke kan lide, inden for arbejdsløshedskassensystemet og sige: nu finder vi en vilkårlig 12 måneders periode fra den 17. maj det ene år til den 16. maj det næste år, hvor vi kan påvise – eller udstede en formodning om – at du har arbejdet i 201 time ikke-indtægtsgivende – ikke-indtægtsgivende arbejde er noget meget flagrende; om det er havearbejde eller læserbrevsskribentvirksomhed eller babysitting, det er noget, man kan trække og hale i og fortolke hos disse myndigheder, som skal beskæftige sig med denne lovgivning – så kan man definitivt smide manden ud af efterlønssystemet. Når han er smidt ud af efterlønssystemet, så kan han ikke komme ind igen. Men han, som man fra socialdemokraternes side ser på med større venlighed, kan fortsætte og få sin halve million fra skatteydernes side. Sådan er det forslag, som er fremsat.

Men ikke nok med det. Den lovtekst, jeg lige læste op, indeholdt i hvert tilfælde den klare bestemmelse, at 200 timers arbejde er det afgørende kriterium, men nu har man ydermere i bidrag til betænkningen fundet på, at hvis man ikke kan lide en mand, der kun har arbejdet 130 timer, så kan man også smide ham ud, for man kan bare kalde hans 130 timer for 260 timer. Man kan bare sige, at hver time, han har arbejdet i, skal tælle for to timer. Der står ganske klart i arbejdsministerens udtalelse i betænkningen, side 2,

fjerde afsnit, at der sker det, at indtægterne – altså for disse 200 timer – omsættes til timer ved brug af kassens omregningssats, og at der fradrages for dette antal timer i efterlønnen. Det betyder altså, at den, der har arbejdet 130 timer, og som man ikke kan lide, kan man omregne til 260 timer.

I det hele taget karakteriseres denne lovtekst af, at vi ikke aner, hvad det er, vi skal stemme om på fredag. Det er disse forskellige såkaldte kompetente organisationer ude på arbejdsmarkedet, der skal fastsætte, hvad der er indholdet af det lovforslag, som folketinget skal vedtage her på fredag, og det siger man de skal have tid til at nå før den 1. januar, for da skal loven træde i kraft. Hvorfor i alverden kunne disse mennesker ikke først have lavet de regler, der skal gælde, så vi kunne vide, hvad det var, vi skulle stemme om herinde i folketinget?

Fuldstændig horribelt kommer det til at virke, når man siger, at den, der har drevet selvstændig erhvervsvirksomhed, definitivt og endeligt fortaber enhver ret til efterløn, hvis han ikke ophører med sit personlige arbejde. Problemet er: hvad er så personligt arbejde? Vil det sige, at han besvarer et brev fra momsinspektoratet, der kommer dryssende tre år efter, at han har trukket sig tilbage? Han har personligt arbejde med at sidde og skrive disse syv linjer, hvor han skriver: »I er nogle pjattehoveder«, eller hvad han nu svarer disse momsfolk; så har han arbejdet personligt, og så har han tabt sin ret til efterløn. Man siger, at så snart han har arbejdet personligt med noget, der har at gøre med virksomheden, så mister han retten.

Sådan kan der opdrives i hundredvis af eksempler ned igennem dette lovforslag, hvor det kommer til at virke fuldstændig tilfældigt og vilkårligt og uforudseligt, hvad man kommer frem til. Tag f.eks. en mand, som er gået på efterløn som 60-årig, og som så bliver spurgt fra sin gamle arbejdsplads: kan du ikke lige give en hånd med i et par måneder? Vi har sygdom, vi har spidsbelastning. Hvis han ryger op over 200 timer på den måde, ja, så kan han miste retten til at få efterløn i de næste 6 år, for man kan ikke gå ud og ind af denne efterlønsordning.

Det er dette forslag, som jeg her har skildret – og man kan fortsætte ud i det uendelige og skildre lige så horrible ting – om hvilket arbejdsministeren rejser land og rige

[Glistrup]

rundt og siger: nu har vi fået verdens bedste efterlønsforslag. Der gav jeg i hvert tilfælde et korrekt citat af arbejdsministeren. Det kalder arbejdsministeren for verdens bedste efterlønsforslag. Stakkels andre lande rundt omkring i verden, hvis de virkelig skulle have en ordning, som er endnu dårligere, som er endnu elendigere end det makværk, vi her får præsenteret.

Når man har gjort sit arbejde så dårligt, når man i den grad har svaret hovent og afvisende og ikke har villet gå ind i de ting, der er stillet op over for arbejdsministeren, og i de spørgsmål, der er stillet fra udvalget, så er det selvfølgelig meget svært at få udført met præcise og gode ændringsforslag, og vi skal da ikke nægte, at fra fremskridtspartiets side nærer vi en vis beundring for dem, der har stillet ændringsforslag – det være sig de konservative, retsforbundet eller andre. Vi vil efter bedste evne forsøge at stemme for det, som forbedrer forslaget en lille smule, og stemme imod det, der gør det endnu værre.

Holm (V):

Lovforslaget om efterløn blev fremsat første gang den 13. april i år. Forslaget blev førstebehandlet i sidste samling, og det blev derefter behandlet i arbejdsmarkedsudvalget sammen med forslaget om jobtilbud til de langtidsledige. Der var således allerede dengang adgang til at stille spørgsmål i forbindelse med lovforslaget, hvilket da også skete. I det materiale, der blev tilstillet udvalget ved begyndelsen af arbejdet i denne samling, indgår der bl. a. besvarelse af 31 spørgsmål, som blev stillet i sidste samling.

Ikke desto mindre har der i udvalget været interesse for at stille et betydeligt antal spørgsmål, over 300, så nu synes forslaget i hvert fald at være blevet grundigt belyst.

Jeg beklager, at den sædvanligvis velsmurt fremskridtslovsforslagsproduktionsmaskine ikke har været i stand til at udspy fremskridtspartiets inderste tanker. Heller ikke ved denne anden behandling lykkedes det hr. Glistrup at fortælle os, hvad fremskridtspartiet egentlig vil. Partiets holdning, som den kommer til udtryk i betænkningen, går vel egentlig ud på, at man er venligt stemt over for efterlønnen, men at man vil stemme imod.

Hvad fremskridtspartiet ikke har formået, det har til gengæld det konservative folkeparti formået. Forstod jeg partiets holdning rigtigt i sidste samling, var man ikke uvenligt stemt over for det forslag, som arbejdsministeren fremsatte dengang. Nu meddeler det konservative folkeparti i betænkningen, at man overhovedet ikke kan medvirke til gennemførelse af forslaget. Man har endog opgivet at stille ændringsforslag. Man stiller ganske enkelt et helt nyt forslag. Man kan så diskutere, om der er identitet, idet forslaget retter sig mod en ganske anden gruppe end det forslag, som arbejdsministeren har fremsat. Man kalder det deltidsefterløn. Mere korrekt havde det måske været, om man havde kaldt det supplerende efterløn, fordi det er en lovgivning, som i karakter har en vis sammenhæng med det begreb, vi kender som supplerende dagpenge – med de goder og problemer, der er forbundet hermed.

Den supplerende efterløn, eller deltidsefterløn, giver alene mulighed for at gå ned fra fuldtid til deltid, fra 40 timer til 20 timer, uanset om man er lønmodtager eller selvstændig. De hermed forbundne problemer om, hvordan man vil kontrollere en selvstændig, og hvordan man med forskellig sæsonbelastning vil klare nedgangen fra de 40 til de 20 timer, fortæller det konservative folkeparti ikke noget om. Der er heller ikke taget hensyn til de økonomiske forhold – ud over at det er staten, der skal betale. Når man kan gå ned fra 40 timer til 20 timer ugentligt og kun reducere sin indtjening fra 120.000 kr. til 96.000–97.000 kr. årligt, vil man næppe finde mange over 60 år på fuld tid. Til gengæld vil der næppe være mange, der vil gå på deltid, før de er 60 år.

Vi kan, som det vel fremgår af bemærkningerne, ikke støtte de konservatives forslag, men kan da være enige i, at det ville være godt, at ældre fik mulighed for at aftrappe arbejdsindsatsen. Jeg mener blot ikke, det foreliggende forslag fra de konservative løser problemet. Hvis man endelig skal til at vurdere, hvilke forslag der løser det, så vil jeg såmænd tro, at regeringsforslaget, selv om det måske heller ikke er fuldent på det punkt, trods alt giver de bedste muligheder for at aftrappe arbejdsindsatsen.

Ændringsforslagene fra VS og SF kan vi heller ikke støtte. Til gengæld støtter vi det under nr. 18 stillede ændringsforslag af ar-

[Holm]

bejdsministeren. Forslaget betyder en klargøring af § 75, som har været forudset i bemærkningerne.

Grethe Fenger Møller (KF):

Det er ikke nogen hemmelighed, at vi fra konservativ side var ret skeptiske over for efterlønsforslaget under førstebehandlingen. Det var vi, fordi vi ikke mente, at regeringens forslag kunne løse de problemer, som det tilsigtede at løse. Vi sagde, at lovforslaget ikke skaffede flere arbejdspladser, og at det ikke gør det, fremgår dels klart af betænkningen om efterløn, dels af det udvalgsarbejde, vi har haft.

Vi sagde også, at der med dette forslag blev skabt en uretfærdig uligevægt mellem efterlønsmodtagere og personer, der er henvist til at leve af invalidepension eller førtidig folkepension, fordi de er nedslidte eller har et dårligt helbred.

Regeringens forslag har også den mangel, at det er begrænset til kun at omfatte personer, der som hovedregel skal have været medlem af en statsanerkendt arbejdsløshedskasse i mindst 5 år. Ja men hvad så med alle de mennesker, der ikke er medlem af en A-kasse? Hvad med de mange selvstændige og de mange lønmodtagere, der er ansat inden for områder, hvor der ikke har været tradition for, at man skulle være medlem af en arbejdsløshedskasse? Disse personer har måske nok vidst, at hvis de var medlem af en A-kasse og havde mulighed for det, kunne de også oppebære arbejdsløshedsunderstøttelse, men de har ikke kunnet forudse, at de også skulle være medlem af en arbejdsløshedskasse for at kunne få ret til at oppebære efterløn.

Udvalgsbehandlingen har vist, at efterlønsforslaget vil få katastrofale følger for tjenestemandsområdet. Vi har fået oplysninger, der siger, at et overpostbud, der som 60-årig på slutløn går på førtidspension, vil få 34.500 kr. i pension. En overmekaniker vil få 40.500 kr. og en overlærer 53.000 kr.; alle med 29 års pensionsanciennitet. Der er da ingen tvivl om, at alle disse mennesker må føle, at deres førtidspensionsordning er udhulet. De er jo klar over, at de ville have fået meget mere ud af at have været medlem af en statsanerkendt arbejdsløshedskasse i 5 år end af at have op-

sparet pensionsanciennitet som offentligt ansat i 29 år.

Vi har fra konservativ side erkendt, at der er et problem med de 60-66-årige på arbejdsmarkedet, og har derfor også valgt at forsøge at være med til at løse dette problem. Vi har således stillet et ændringsforslag, som vi mener er væsentligt bedre end regeringens forslag. Ved vores forslag undgår man at fremkalde tilstande på arbejdsmarkedet, hvor ældre medborgere søges presset ud. Der er intet, der har vist, at regeringens forslag virkelig er et forslag, der i praksis bygger på frivillighed. Vores forslag opfylder også et klart ønske, der er fremsat over for arbejdsmarkedsudvalget, om at give lønmodtagere og selvstændige, der ikke længere har muligheder for og kræfter til at udøve en fuld arbejdsindsats, adgang til at nedtrappe ved at gå på deltid. Dette kan man efter vores forslag; det kan man ikke efter regeringens forslag.

De økonomiske konsekvenser ved vort forslag er beherskede og overskuelige: udgifterne vil blive af en sådan størrelsesorden, at de nogenlunde vil svare til den arbejdsløshedsunderstøttelse, som spares ved, at andre kan overtage ledigblevne stillinger. Derfor har vi også fundet det rimeligt at lade staten overtage finansieringen.

Vi har også fundet det afgørende ikke at bebyrde erhvervslivet, og medens vort forslag således undgår at lægge flere omkostninger over på det erhvervsliv, der i forvejen er tynget af omkostninger, pålægger regeringens forslag erhvervslivet nye omkostninger, som i praksis kan medføre, at beskæftigelsessituationen bliver forværret.

Vi har også fundet det afgørende ikke at gribe ind i de eksisterende pensionsordninger, og vort forslag respekterer derfor disse fuldt ud. Ingen kan hævde, at en adgang til deltidsefterløn distancerer de eksisterende pensionsordninger eller kan være med til at true en kommende indkomstpøolitik ved, at forskellige lønmodtagergrupper fremsætter lønkrav, som sprænger den indkomstpøolitik, man ønsker at føre.

Regeringens forslag kan derimod i praksis komme til at virke som en bombe under indkomstpøolitikken, fordi der skabes så stor uligevægt over for forskellige funktionær- og tjenestemandsgupper, at de helt naturligt må komme med meget stærke krav.

[Grethe Fenger Møller]

Vort forslag griber heller ikke ind i modtagernes tidligere dispositioner med hensyn til indbetaling af pensionsydelse. Vort forslag begrænser ikke muligheden for at oppebære en kapitalpension, medens det er regeringens hensigt, hvis efterlønsforslaget vedtages, at bruge den bemyndigelse, arbejdsministeren skal have, til at modregne kapitalpensioner i en efterløn.

Vi har fra konservativ side sagt, at såfremt vores ændringsforslag bliver vedtaget, vil vi være indstillet på at fremsætte forslag om forbedrede ydelser til invalidepensionister og førtidspensionister. Det mener vi må være rimeligt, fordi der må være en vis social balance mellem det, man kan få i efterløn, og det, man kan få i almindelige pensionsydelser.

Vi har også sagt i vores forslag, at forslaget omfatter lønmodtagere, selvstændige erhvervsdrivende og medhjælpende ægtefæller, og vi ønsker ikke at begrænse forslaget til medlemmer af A-kasser.

Hr. Kaj Poulsen var inde på, at de konservative ikke havde taget højde for de langtidsledige, og at disse ville falde ud, hvis vores forslag blev gennemført. Det er ikke rigtigt. Hvis hr. Kaj Poulsen havde læst betænkningssudkastet og betænkningen fra arbejdsmarkedsudvalget, ville han kunne se, at det konservative folkeparti tværtimod har sagt, at vi, når og hvis vores forslag bliver vedtaget, vil være indstillet på at se på både ændrede invalidepensionsydelser og førtidspensionsydelser, og at der i et sådant forslag også bør indgå en adgang til at meddele førtidspension til 60-årige, der har været uden beskæftigelse en årrække.

Hr. Holm var inde på, at vi fra konservativ side ligesom havde ændret holdning i denne sag. Det har vi imidlertid ikke. Da vi i foråret behandlede dette forslag, erkendte vi problemet med de nedslidte, med de 60-årige, men vi udtrykte samtidig alvorlig bekymring for, om regeringens forslag nu virkelig kunne løse disse problemer. Jeg tror snarere, det er venstre, der i denne sag har ændret holdning: venstre har vist ændret holdning 100 pct. i denne sag, men det var hr. Holm ikke inde på.

Så bemærkede hr. Holm, at de konservative ligesom havde givet op, at de havde opgivet at stille ændringsforslag til efterlønsforslaget. Nej, tværtimod, hr. Holm, vi har stil-

let et helt andet forslag, et forslag, som vi mener er en forbedring i forhold til det forslag, regeringen har fremsat. Vi har ikke givet op, vi er tværtimod kommet med et konstruktivt forslag til, hvordan man kan gøre forholdene bedre på arbejdsmarkedet for de 60-66-årige.

Melchior (CD):

Der tales en del om, hvem der har ændret holdning. Det er mit indtryk, at regeringsdannelsen for et par måneder siden har fået positionerne flyttet noget. Det er mit indtryk, at det konservative folkepartis modstand er blevet skarpere og altså helt uforsonlig over for dette lovforslag, og at den milde modstand fra venstre er blevet endnu mere mildnet og altså til slut helt bortfaldet. Det er jo heller ikke så unaturligt, at det forholder sig sådan.

Fremskridtspartiets holdning har ikke ændret sig: den er som altid imod. Det har man jo lov til at være, men jeg vil lige benytte lejligheden til at påtale hr. Glistrups bemærkning her om, at udvalgsbehandlingen har været sjusket og overfladisk. Det synes jeg er urigtigt bedømt, og i den udstrækning det måtte være rigtigt, skyldes det ene og alene fremskridtspartiets sabotage eller fillibustertaktik med at stille flere hundrede spørgsmål. Nu vil jeg ikke bruge min tid til det i første omgang, men ellers skal jeg gerne fra talerstolen oplæse nogle eksempler på en del af de mange totalt overflødige – indtil det meningsløse – spørgsmål, der er blevet stillet. Det er jo en teknik, som fremskridtspartiet selv ofte anvender og reserverer sig at anvende. Partiet gør nar af andre, når de laver papirarbejde og -nusseri og den slags ting. Det duer ikke, men det papir, fremskridtspartiet skriver på, er selvfølgelig altid vel anvendt. Det har det ikke været under behandlingen af denne sag.

CDs holdning til efterlønnen har heller ikke ændret sig i og med regeringsdannelsen. Den er uændret positiv over for intentionen og ideerne i dette forslag, og vi mener – i modsætning til de konservative, kan jeg forstå – at forslaget er blevet forbedret undervejs. Jeg har ved førstebehandling allerede sagt, at vi var meget glade for, at det lykkedes CD sammen med venstre og de konservative at formå arbejdsministeren til at ac-

[Melchior]

ceptere en ændring til gunst for de selvstændige erhvervsdrivende, og der er sket andre mindre forbedringer, ligesom vi til gengæld på en række andre områder har måttet indse, at vi ikke kunne komme igennem med fleksibilitetsønsker, vi måtte have.

I den allernyeste debat om forslaget har man hørt klagemål, ikke så meget fra tjenestemændene, men ligesom på tjenestemændenes vegne, og det konservative folkepartis ordfører, fru Grethe Fenger Møller, førte sig også frem med det her på talerstolen og har jo også en artikel om det i Berlingske Tiden- de i dag, hvor hun laver et regnestykke, som delvis er hentet fra en besvarelse, vi fik i udvalget, og i hvilket fru Grethe Fenger Møller sammenligner efterlønnens størrelse med den førtidspensions størrelse, som tjenestemænd i forskellige lønrammer vil kunne opnå. Det er efter min mening et farligt regnestykke, for det indeholder så afgjort rigtige elementer, men ved at fortie en hel del andre elementer bliver det en vildledning i stedet for en vejledning.

F. eks. går fru Grethe Fenger Møller i sit regnestykke ud fra en topydelse af dagpenge, skønt det langtfra er alle, der er på dagpenge, der får maksimumsydelse; det er en fortielse nr. 1 fra fru Grethe Fenger Møllers side. Nr. 2 er, at der ikke tales om den enkepension, som tjenestemændene har ret til. Nr. 3 er, at der ikke i regnestykket tales noget om, at der jo sker en gradvis nedtrapning af efterlønnen, hvad der derimod ikke sker med tjenestemændenes førtidspension. Endelig regnes der ikke med, at efterlønnen helt bortfalder ved det 67. år, hvad tjenestemandspensionen jo ikke gør.

Skal man derfor lave et retfærdigt regnestykke, bare hvad det sidstnævnte angår, må det være hele forløbet fra det fyldte 60. år til f. eks. en gennemsnitslevealder på 71 år, der stilles over for hinanden. Så kommer vi til noget, der ligner sandheden betydelig mere end det, fru Grethe Fenger Møller stiller op. Det forekommer mig derfor, at der her er tale om en klynken på nogles vegne, som jeg vil gå ud fra slet ikke klynker, og som slet ikke er besjælet af det misundelsesmotiv, som jeg synes der spilles på.

De mest afgørende argumenter over for fru Grethe Fenger Møller har jeg slet ikke nævnt endnu. Det er, at efterlønnen må ses i forhold til en understøttelsessituation. Det vil

altså sige, at statskassen for det første sparer beløbet til dagpenge til de pågældende mennesker i det tilfælde, at de måtte blive arbejdsløse.

Men helt afgørende er det, at denne ordning så at sige er selvfinansierende. Jeg har gang på gang fremhævet, at CD betragter efterlønsordningen som en forsikringsagtig ordning: lige så vel som man kan forsikre sig imod sygdom, brand, ulykke osv., kan man altså forsikre sig således, at man, hvis man ved 60 års alderen føler sig træt nok til at ville afgang fra arbejdsmarkedet, kan gøre det på en rimeligt aftrappende måde, hvad det økonomiske angår. Da der altså også her i virkeligheden er tale om selvpensionering, er det urimeligt at bruge de sammenligninger, som det konservative folkeparti har excelleret i i den seneste tid. Denne ordning koster ikke statskassen noget. Nu ved jeg godt, at hr. Glistrup og andre vil sige: ja men statskassen har sine penge fra skatteyderne, og A-kassens medlemmer er også skatteydere. Det er korrekt, men hvis f. eks. jeg havde været klog nok til at tegne mig en livsforsikring for 25 år siden på en eller anden stor størrelse, ville ingen, når jeg fylder 60 år, blive misundelig på mig, fordi jeg så kunne hæve forsikringssummen, hvis jeg selv har indbetalt præmien. Og andre, der ikke har gjort noget lignende, men brugt deres midler på anden måde, ville ikke have nogen ret til at være misundelige på mig eller til at klage nogen steder hen. Det føler jeg altså heller ikke der er ret til her.

Jeg vil gerne sige om fleksibiliteten med hensyn til deltid, at jeg er tilfreds med arbejdsministerens tilsagn om, at et udvalg vil arbejde videre med denne sag. Det fyldige notat, vi har modtaget om vanskelighederne ved en sådan ordning, altså en kombination af deltidsarbejde og deltids efterløn, er jo også det konservative folkeparti og andre bekendt, og jeg synes, at besværlighederne er så store, at jeg ikke har stor forventning til, at det vil kunne lykkes. Men jeg er da tilfreds med, at der vil blive arbejdet videre med det.

Må jeg så sige om vore egne ændringsforslag, at vi netop i konsekvens af forsikrings- tanken har foreslået, at byrden ved efterlønsordningen skal ændres, således at $\frac{2}{3}$ skal betales af arbejdstageren og $\frac{1}{3}$ af arbejdsgiveren. Da det er arbejdstageren, som til sin tid i givet fald vil få fordel af de indbetalte be-

[Melchior]

løb, er det også rimeligt, at vedkommende betaler præmien eller i hvert fald hovedparten af præmien. Jeg anmoder også de partier, som i øvrigt går imod lovforslaget, om at overveje at stemme for dette forslag.

Så må jeg selvfølgelig ganske særligt understrege vort ændringsforslag nr. 17 til § 2, hvor vi forsøger at tilføre en betydelig fleksibilitet derigennem, at såvel arbejdstagere som selvstændige, der på anden måde end gennem medlemskab af en A-kasse kan dokumentere deres tilknytning til arbejdsmarkedet – det være sig som ansatte eller som selvstændige – i de sidste fem år, også kan blive omfattet af ordningen, dog forudsat, at de senest 2 måneder efter lovens ikrafttræden tilslutter sig en A-kasse. Da man ikke tidligere har kunnet vide, at medlemskab af en A-kasse ville være forudsætning for deltagelse i denne nye ordning, føler vi det rimeligt, at der gives borgerne et vist varsel til at kunne stige på ordningen. Jeg kan ikke tænke mig andet, end at det må have arbejdsministerens og socialdemokratiets sympati, at sådant kunne ske, men jeg ved jo godt på forhånd, at man ikke er helt frit stillet til det.

Må jeg så til sidst sige følgende: der er jo ikke nogen love, der er fuldkomne, og det må jo så meget mere gælde lovgivning om helt nye områder, hvor vi altså ikke har haft lejlighed til forudgående erfaring. Jeg vil derfor advare befolkningen imod at male nogen hornede personer på væggen. Denne lov er ikke stivere, om jeg så må sige, end andre love. Det er op til folkettinget til enhver tid at drage nytte af de erfaringer, som vi måtte indhøste, og regeringen eller partier i folkettinget kan efter en rimelig prøvetid stille de ændringsforslag, som de indhøstede erfaringer måtte foranledige til. Der er derfor ikke nogen som helst grund til at tage de helt store bogstaver frem om lovgivningens forfærdelige konsekvenser. Viser der sig uønskede konsekvenser af en størrelsesorden, som er værd at tale om, er vi jo til stede her det meste af året og kan bringe det å jour. Disse betænkeligheder kan i CDs øjne intet veje op imod det rimelighedshensyn, imod den sociale landvinding, som vi ikke er bange for at betegne dette lovkompleks som.

Ole Henriksen (SF):

Socialistisk folkeparti har forud for denne behandling og i de foregående år fremsat forslag tre gange om efterløn, og det siger selvfølgelig noget om, hvordan vi ser på lovgivningen om efterløn.

Vores forslag har hovedsagelig haft det sigte, at det skulle være over den sociale sektor, det vil sige, at det skulle statsfinansieres, og det er selvfølgelig også det, vi mener er mest retfærdigt i denne forbindelse, også for at nå ud til så store befolkningsgrupper som muligt, altså få dækket hele befolkningen ind under en efterlønsordning. Man kan f. eks. ikke umiddelbart sige, at A-kassemedlemmer bliver specielt nedslidt i forhold til andre grupper i samfundet. Også mange andre grupper bliver nedslidt, selv om de ikke er medlemmer af en A-kasse. Men jeg skal da tilføje, at selv om de største grupper, der nedslides, selvfølgelig findes inden for A-kassernes område, findes der altså efter vores mening også andre, og derfor havde det været rimeligt, om man havde fået en statsfinansieret ordning på dette område.

Nu har man valgt at få en arbejdsmarkedslov, altså finansieret af begge parter selv inden for arbejdsmarkedet, og når man nu isolerer ordningen til denne gruppe inden for arbejdsmarkedet, kan man frygte, at der vil komme en ret stor afstand til dem, der i øjeblikket går på andre former for pension, og at der i en tid fremover vil komme et stort pres fra dem, som kører på dårlige pensionsordninger, med krav om at komme op på et niveau, der svarer til efterlønsordningen.

Vi har ikke noget imod, at der kommer et sådant pres, og SF vil ikke lægge sig hindrende i vejen for, at man forøger pensionerne på disse områder, men det siger dog noget om, at det havde været bedre, om man fra starten af havde tacklet dette problem som et socialt problem og søgt at få det løst også for den øvrige del af befolkningen, herunder også dem, som i øjeblikket går på ringere pensionsordninger.

Men når vi nu står over for, at ordningen skal finansieres af arbejdsmarkedets parter, må vi sige, at det selvfølgelig er arbejdsgiverne, som helt og fuldt må dække disse omkostninger, for man kan jo spørge: hvem er det, der nedslider arbejdskraften, og hvem er det, der profiterer af det? Ja, det er altså arbejdsgiverne, som i sidste ende igennem deres ejendomsret til produktionsmidlerne er

[Ole Henriksen]

med til at slide arbejdskraften ned, og som derfor også i sidste instans må finansiere denne efterlønsordning.

Vi foreslår i et andet ændringsforslag, at man skal have den fulde understøttelsessats i hele efterlønsperioden. Vi mener bestemt ikke, at den understøttelse, der gives i dag, er for lille; vi mener, det er et rimeligt bidrag. Mange kan i 60-66 års alderen udfolde meget stor aktivitet, både kreativt og i form af rejsevirksomhed, og derfor kan det ikke nytte noget, at man langsomt sætter folk ned på et aktivitetsniveau, som reducerer dem til kun at læse aviserne, høre radio og se TV, men af økonomiske grunde afskærer dem fra at deltage i samfundets almindelige aktiviteter. Derfor er det rimeligt, at de får den maksimale understøttelsessats i hele efterlønsperioden.

Endvidere foreslår vi i tredje ændringsforslag, at man skal kunne gå på deltidsefterløn, for vi mener, at mange føler et behov for at aftrappe deres arbejdsindsats: det er jo ikke alle, der synes, de er udslidte, lige nøjagtigt når de bliver 60 år. Selv om vi erkender, at det er teknisk vanskeligt at udarbejde disse ting, mener vi dog, at regeringen, hvis den lægger den nødvendige velvilje for dagen, kan udarbejde et forslag, som virkelig imødekommer ønsket om efterløn på deltidsbasis.

Endvidere foreslår vi i et fjerde ændringsforslag, at man skal kunne træde ud og ind af systemet, således at man, hvis man efter et års tid eller to på efterløn føler, at man er i stand til at genoptage arbejdet, kan gå ind på arbejdsmarkedet igen og fortsætte her eller måske gå ud efter et års tid, hvis man skulle blive træt. Denne ordning findes jo allerede for dem, der rejser til udlandet for en længere periode, så det kan vist kun være teknik også at indføre dette system for de øvrige efterlønsmodtagere.

Endelig lægger vi megen vægt på frivilligheden og har i et femte ændringsforslag ment at kunne sikre den lidt bedre end gennem de tilsagn, ministeren har givet. Ministeren har også i betænkningen understreget, at dette er en frivillig ordning, og det er vi selvfølgelig glade for, men vi har alligevel fundet det nødvendigt at sikre, at der ikke lovligt kan indgås hverken kollektive eller individuelle aftaler om, at personer kan afskediges fra en arbejdsplads med henvisning til, at de er blevet 60 år. Det synes vi er en rimelig foran-

staltning på baggrund af det aftalesystem, som i forvejen findes på arbejdsmarkedet.

Hvis man mod forventning nedstemmer SFs ændringsforslag, vil vi ud fra den grundholdning, vi har til efterlønsprincippet, stemme for selve lovforslaget ved tredje behandling, for selv om vi altså ikke er helt tilfredse med den udformning, ordningen sandsynligvis vil få, mener vi bestemt, det er nødvendigt at give dette frivillige tilbud til folk, som føler sig nedslidt. Vi vil i fremtiden følge, om den frivillighed, der gives tilsagn om, overholdes, for vi vil ikke under nogen omstændigheder acceptere, at nogen presses ud af arbejdslivet mod deres eget ønske.

Endelig kan jeg sige, at vi vil stemme imod det, jeg var lige ved at sige nye forslag om efterløn, som er kommet fra det konservative folkeparti.

Vi vil endvidere stemme imod det af retsforbundet stillede, også ret nye forslag; vi er ikke tilhængere af, at man løfter grænsen op til 62 år, men jeg kan sige med hensyn til både de konservatives og retsforbundets forslag, at det er meget glædeligt, de kommer ind på statsfinansiering, for så nærmer de sig i hvert fald en ordning, som også vi var indstillet på, men vi må altså nødvendigvis stemme imod disse ændringsforslag.

Vi kan stemme for det af VS stillede ændringsforslag nr. 3, men må stemme imod ændringsforslaget under nr. 5. Vi mener ikke, man skal ramme de selvstændige A-kasser; vi har selv været tilhængere af, at man fik selvstændige kasser.

Vi vil undlade at stemme til det af fremskridtpartiet og VS stillede ændringsforslag og vil stemme imod de af CD stillede ændringsforslag. Vi kan absolut ikke godtage, at man forhøjer bidraget fra lønmodtagerne og nedskærer det for arbejdsgiverne, og vi kan heller ikke acceptere, at man vil udskyde denne ordning, selv til den 1. maj. Jeg synes, at de selvstændigt erhvervsdrivendes A-kasser har fået rimelige - måske mere end rimelige - vilkår til at gå ind i en efterlønsordning, og der er altså ingen grund til opportunistisk ligesom at lade bordet fange.

Til sidst skal jeg sige, at vi kan stemme for det af arbejdsministeren stillede ændringsforslag.

Jørgen Jensen (DKP):

[Jørgen Jensen]

Det er allerede nævnt, at der har været et langt udvalgsarbejde i den forstand, at der er blevet stillet mange spørgsmål og mange ting er blevet endevendt. Der har også været henvist til den offentlige debat. Men jeg synes fortsat, at der navnlig i socialdemokratiet er fejlagtige opfattelser både af, hvad virkningerne vil være af denne lovgivning, og af mulighederne for at komme igennem med en bedre.

Jeg vil først og fremmest understrege, at kommunisterne er enige i, at der bør gennemføres en efterlønsordning, ja, vi er faktisk lidt stolte af, at vi på arbejdspladser og i fagforeninger har været blandt dem, der har presset på for at få en ordning for de mennesker, der var nedslidte af det ræs, der er på arbejdspladserne. Det har vi gjort, ikke for at man fortsat skulle have et produktivetskrav og en holdning over for erhvervs sygdomme og produktionsprocesser, som ikke var analyseret, eller materialer, som nedslidte mennesker, men fordi vi ved, at der i dag er mennesker, der er nedslidte. Vi ved også, at der er forbund, som må notere sig, at kun en lille del af deres medlemmer bliver 67 år. Derfor er vi indstillet på, at der skulle gennemføres en ordning.

Men vi er også af den principielle opfattelse, at det ville være bedre, hvis det skete inden for det gældende sociale systems rammer, således at man ikke delte befolkningen yderligere op og skabte nye skel og uligheder i muligheden for pension, men vi er altså villige til også for nuværende at acceptere en efterlønsordning, der gennemføres som en arbejdsmarkedslov.

Når dette er sagt, vil jeg dog tilføje, at der for alle fra arbejderbevægelsen burde være nogle absolutte mindstekrav til en efterlønsordning. Vi ved, at de langtidsledige er udtryk for en kynisk sortering af arbejdskraften – hvis ikke de var det, havde vi ikke haft langtidsledige. Vi ved, at det er dem, arbejdsgiverne mener de får mindst ud af, de unge, der ikke har så god en uddannelse, de ældre og dem, man hurtigt kan få ind på arbejdsmarkedet igen, kvinderne. Det ved vi, og det må vi også tage hensyn til i en sådan lov. Derfor må den ikke give arbejdsgiverne yderligere mulighed for at sortere eller kassere arbejdskraft. Derfor må kravet være absolut frivillighed. Vi kan ikke forhindre, at nogle af dem, som er vildledt af indkomstp-

litiske partier, der taler om, at arbejdsløsheden ikke kan afskaffes, søger at presse kollegaer til at holde op, når de når pensionsalderen, men vi er efter vor opfattelse forpligtede til her i folketinget at fastholde to ting: det ene er, at vi ikke selv i agitationen går ind for at presse folk til at opgive en aktiv tilværelse; det andet er at lovgive på en sådan måde, at man sikrer størst mulig frivillighed; og da må jeg sige, at socialdemokratiets regeringsholdning er udtryk for, at man har svigtet på begge disse områder. Ikke engang et løfte fra arbejdsministeren om, at man, når man offentliggør administrationen af loven, vil undlade at fremholde et krav om frigørelse af arbejdspladser som målet for efterløn, har man kunnet imødekomme. Jeg skal henvise til svaret på spørgsmål 17.

Det er også en kendsgerning, at dette lovforslag i virkeligheden er en del af den debat, vi havde om langtidsledige, og hvor man behandlede to ting, nemlig skærpelse af 26 ugers kravet for dem, der er over 60 år, i forhold til dem, der er under 60 år, og spørgsmålet om jobtilbud, som ikke er en ret for dem, der er over 60 år, hvilket også er blevet klargjort i et svar fra ministeren.

Man kan selvfølgelig afvise alle lægers og omsorgsarbejdes erfaring, nemlig at passivitet og dette at være sat udenfor er de mest nedbrydende faktorer, men det er en kendsgerning, og det ville have været bedre, om de, der ved 55 års alderen var trætte og nedslidte, kunne nedtrappe deres arbejdsindsats. Det havde været rimeligt. Nu er det altså 60 år, der er sat som grænsen, men også her havde det været et rimeligt krav. Jeg vil også henvise til arbejdsministerens svar på spørgsmål 142 og 143, hvori arbejdsministeren i virkeligheden giver udtryk for dette. Han siger nemlig:

»Indførelse af en ordning, der åbner mulighed for deltidsarbejde kombineret med delvis efterløn, som ud fra en isoleret betragtning om tilvejebringelse af bedre trivselsmuligheder for den ældre arbejdskraft må vurderes positivt, vil imidlertid snarere indebære, at ældre arbejdstagere forbliver på arbejdsmarkedet, og trækker derfor i modsat retning af det, den foreslåede efterlønsordning tilsigter.«

Den tilsigter ikke at hjælpe de nedslidte. Den tilsigter ikke at gavne dem, som har det hårdt, nej, den tilsigter simpelt hen at skjule

[Jørgen Jensen]

arbejdsløsheden og få nogle til at bære byrden fremfor andre.

Var det ikke også her og nu, man skulle vise ærlighed over for den tale om sabbatår, som nogle fører? Nu ser jeg, at fru Inge Fischer Møller ikke er her, men også i denne debat er der blevet henvist til det. Burde det ikke være muligt f.eks. for mennesker, der ved 60 års alderen enten var sorteret fra af arbejdsgiverne eller var trætte og nedslidte uden egentlig at være syge, at holde en pause f. eks. fra det 60. til det 61. år eller fra det 61. år til det 62. år og så gå i arbejde igen og prøve, om det bærer, og, hvis det ikke gør, da vende tilbage igen? Denne mulighed har man afvist ved, at folk ikke kan gå ind og ud af systemet. Man taler om mennesket i centrum, men man glemmer det, når man konkret har mulighed for at tage stilling til det. Man afviser også dette forslag af hensyn til, at så mange som muligt skal presses ud af arbejdsmarkedet.

Og passiviteten. Hvad er egentlig meningen med at opretholde et krav om ikke-indtægtsgivende arbejde som betingelse for at fortsætte på efterløn? Det er rigtigt, som hr. Kaj Poulsen sagde om den artikel, hr. Kaj Hansen havde skrevet, at der er givet nogle tilsagn om en lempelig administration og et nyt cirkulære. Men jeg vil godt spørge: hvad er årsagen til, at man opretholder bestemmelsen om ikke-indtægtsgivende erhvervsarbejde? Hvis man frygter misbrug grundet på lovens uigennemtænkte formuleringer, havde det så ikke været rimeligt at give sig tid til at lukke de huller, der eventuelt er, fremfor at lægge et pres på det store flertal af dem, der benytter efterlønsordningen? For det er det, man vil med dette. Men det er rigtigt, at havde man gjort det andet, mere menneskelige, havde man ikke frigjort så mange arbejdspladser, og det er igen det overordnede hensyn.

Jeg vil også godt sige om betalingen, at det er rigtigt, at den foreslåede ordning selv med en nedtrapning giver langt bedre dækning, end førtidspensionister og invalidepensionister får. Det overser vi ikke. Men hvad er egentlig den saglige begrundelse for at gennemføre en nedtrapning? Hvis det, som ministeren mange gange har sagt det, forventes, at mange arbejdsføre holder op i en tidlig alder for at give plads til unge mennesker på arbejdsmarkedet, skulle de så ikke nær-

mest præmieres? Jeg kan godt forsikre om, når man henviser nogle gange til fagbevægelsen, at der er ikke mange, der forstår årsagen til den nedtrapning.

Nedtrapningen vil også stille de dårligst stillede, dem, som ikke har den fulde ydelse, meget uheldigt; det gælder også den nedtrapning til de 80 pct., som man nu foreslår, selv om der tidligere stod 60 pct.

Vi er også af den principielle opfattelse, at en gennemførelse af efterlønsordningen som arbejdsmarkedslov med henvisning til nedslidning og frasortering af den ældre arbejdskraft må betales af arbejdsgiverne og kun arbejdsgiverne. Jeg vil også godt henvise til det, der står i betænkningen om modregningen, der vil komme til at ramme en række af fagbevægelsens medlemmer. Det betyder i virkeligheden, når man taler om forsikringsprincippet, at mange af dem kommer til at betale to gange.

Jeg bliver nødt til af hensyn til tiden at koncentrere mig om en anden lille ting.

Såvel arbejdsministeren som navnlig fru Inge Fischer Møller taler om, at de kun gennemfører fagbevægelsens eget forslag og derfor ikke kan ændre i det. Jeg vil godt stille det spørgsmål: hvilken fagforening eller hvilket forbund har behandlet lovforslag nr. L 31, gennemgået det og sagt, at det var det rigtige? Jeg vil også spørge, om det snævre udvalg fra LO er blevet orienteret om de negative følger, som vi har behandlet i arbejdsmarkedsudvalget. Jeg vil også stille det spørgsmål: hvornår har fagbevægelsen i forbindelse med kravet om efterløn krævet, at der samtidig skulle være en skærpet bestemmelse af 26 ugers reglen for dem over 60 år? Hvornår har fagbevægelsen krævet, at 60-årige ikke skulle have ret til jobtilbud? Hvornår har fagbevægelsen krævet, at der ikke måtte gives efterløn sammen med en nedtrapning af arbejdstiden? Hvornår har fagbevægelsen krævet begrænsning i ulønnet aktivitet, når man fik efterløn? Og hvornår har fagbevægelsen krævet, at man skulle stå fast ved en nedtrapning af ydelserne? Det har man ikke, og derfor er det urimeligt og urigtigt at henvise til dette.

Det er også urigtigt, når man fremholder, at netop denne lovgivning er et tilfælde, hvor der ikke er et andet flertal. Første behandling, udvalgsarbejdet, den offentlige debat viser, at der her i salen kunne have været

[Jørgen Jensen]

gennemført en ordning med en nedtrapping samtidig af arbejdstiden, at der kunne have været rettet op på en række skævheder. Jeg vil komme til det i anden omgang og skal her blot sige, at vi går imod de konservatives ændringsforslag. Selv om det går ind for deltid, er der mange negative ting i det. Vi må også gå imod retsforbundets ændringsforslag dels om de 32 år, dels om nedtrappede ydelser, men vil henvise til vort eget forslag om jobtilbud. Jeg skal blot sige, at vi har ikke overset, at arbejdsministeren nogle gange har sagt, at der var jobtilbud nok, og ej heller, at man skulle give de ældre dem. Jeg står med et cirkulære her, det varer kun nogle få sekunder at læse det op. Det er fra den 1. november, altså efter, at vi har haft behandlingen. Det er et cirkulære til arbejdsløsheds-kasserne, hvori man omtaler, hvem der falder for 26 ugers reglen, og hvem kasserne skal have deres opmærksomhed henledt på. Der står:

»Til afdelingernes orientering skal vi meddele, at der på listen kan være medlemmer, der fylder 60 år i januar kvartal 1979.

Disse medlemmer er ikke omfattet af jobtilbudsordningen. Afdelingen kan eventuelt orientere disse medlemmer om den efterlønsordning, der formentlig vedtages i løbet af november måned 1978.«

De er solgt, også efter det cirkulære, man bruger i dag.

Bolvig (RV):

Når lovforslaget om efterløn vedtages på fredag, tror jeg, ministeren vil være glad og tilfreds i bevidstheden om, at forslaget opfylder et længe næret ønske hos mange ældre borgere, især dem, som er blevet ældet og nedslidt gennem et langt, aktivt arbejdsliv. Tempoet i moderne industri og erhvervsliv er blevet mere og mere udmavrende, hvorfor et tilbud til ældre arbejdstagere om at kunne forlade arbejdsmarkedet må hilses velkomment.

Det radikale venstre er overbevist om, at mange frivilligt vil vælge at gå på efterløn, og at der herigennem vil blive frigjort stillinger til yngre arbejdsledige. Det radikale venstre deler derfor ministerens glæde, ja, jeg betragter egentlig forslaget som det foreløbig sidste resultat af det tidligere nære samarbejde

de mellem socialdemokratiet og det radikale venstre.

Jeg vil gerne gentage, at der i vores alvorlige arbejdsløshedssituation er tre særligt udsatte grupper: de ældre, de langtidsledige og de unge. Gennem det nu behandlede lovforslag og den før sommerferien vedtagne lov om jobtilbud har vi hjulpet to af de tre grupper. Det radikale venstre forventer, at regeringen nu sætter alle kræfter ind på at bringe alle unge i arbejde.

Det radikale venstre har fra første færd været positivt engageret i arbejdet med efterlønsforslaget, og som jeg fremhævede ved første behandling, er vi tilfredse med de indrømmelser, ministeren ydede os. Vi er glade for overgangsordningen for de selvstændigt erhvervsdrivende. Vi mener, at det er en forbedring, at efterlønnen beregnes efter de sidste 13 ugers arbejde i stedet for de oprindelige 4 uger, og vi stiller os tilfredse med ministerens tilsagn til os i juli måned om at gennemanalysere muligheden for at gennemføre en deltids efterløn, et arbejde, forstår jeg, der allerede er iværksat. Det radikale venstre har, som ministeren husker, stærkt fremhævet værdien af et deltidsarbejde og en deltids efterløn ud fra en helt sikker formodning om, at ældre gerne vil trappe ned, men fortsat have en tilknytning til arbejdsmarkedet.

Ministerens tilsagn om at iværksætte et sådant udredningsarbejde – og argumenterne for nødvendigheden heraf er overbevisende – har åbenbart ikke været nok for det konservative folkeparti. Det er forbløffende at iagttagelse og overvære de konservatives kovenning. Sommeren igennem var de konservative positivt stemt over for efterlønsforslaget i modsætning til venstre, men ved Marienborgforhandlingernes start ændrede partiet øjeblikkelig opfattelse. Jeg havde et åbenbart forkert indtryk af, at de konservative som det radikale venstre var tilfredse med ministerens tilsagn om at undersøge mulighederne for senere at kunne supplere forslaget med en ret til deltidsarbejde, men de konservative foretrækker i stedet, forstår jeg, at give ministeren en kolossal bemyndigelse.

De konservatives holdningsændring er dog egentlig ikke overraskende. De to højrepartier, venstre og konservative, har det trods fælles grundholdning som hund og kat. Denne jalousi har gjort det muligt for socialdemo-

[Bolvig]

kratiet og det radikale venstre næsten altid at kunne få ét af partierne med i et fælles samarbejde. Hvor ofte har vi ikke, ja næsten trukket lod om, hvem af de to borgerlige partier vi ville have med i et samarbejde? Blot en antydning til ét af dem om, at det andet var med i et lovgivningsarbejde, gjorde straks viljen hos det første til at erstatte partieren øjensynlig. Jeg er ikke sikker på, at det vil være så let i fremtiden, efter at ministerens parti har bundet og bastet sig så stærkt til det ene af dem.

Det radikale venstre kan ikke stemme for den række ændringsforslag, der er stillet af andre partier, men derimod for ministerens ændringsforslag.

Det radikale venstre er som så ofte før ked af det stigende antal bemyndigelser, der gives til diverse ministre, således også her. Da vi nu tager hul på et nyt princip, der kan rejse en række uforudsigelige problemer, bl. a. samordning og koordinering med andre pensionsordninger, vil det utvivlsomt være hensigtsmæssigt med en revisionsparagraf.

Honoré (KrF):

Kristeligt folkepartis stilling til dette lovforslag er, at den gruppe medborgere, man skulle have sigtet mod at hjælpe, fortrinsvis er ældre, nedslidte medborgere uanset deres erhverv og organisatoriske tilknytning. Det drejer sig for os om at se på en forbedring af deres pensioner og at sammenarbejde disse med andre pensioner, at se på invalidepensionen, førtidspensionen og tjenestemandspensionerne samt de frivillige pensionsordninger og deres indbyrdes forhold. Samtidig burde man gennem en passende arbejdsmarkedslovgivning forbedre mulighederne for deltidsarbejde.

Efterlønsforslaget tager fat på de problemer på en forkert måde, nemlig gennem en arbejdsmarkedslovgivning på pensionsområdet, der camoufleres som efterløn. Det forkerte ved forslaget er bl. a., at forslaget diskriminerer en række forskellige grupper. Det diskriminerer de lønmodtagere og selvstændige, som ikke er medlemmer af A-kasser, f. eks. tjenestemænd. Det er nemlig sådan, at A-kasserne kun betaler en meget lille del af udgifterne til efterløn, og det diskriminerer dem, der er modtagere af lavere sociale pensioner såsom invalidepension. Det vil medfø-

re et øget pres på de lønmodtagere, der er 60 år og opefter, i retning af at smide dem ud af arbejdsmarkedet. Frivillighedsprincippet med hensyn til at blive efterlønsmodtager er i realiteternes verden ikke særlig stærkt. Det vil endvidere skabe et stort og uforudset beskæftigelsesproblem for mange efterlønsmodtagere, og dette beskæftigelsesproblem vil øge behovet for en kommunalt finansieret fritidsaktivitet for en del efterlønsmodtagere. Der er ikke indbygget en nedtrapning af arbejdstiden i dette efterlønsforslag.

Efterlønsforslaget vil endvidere øge erhvervslivets omkostninger, og det går jo imod de bestræbelser, som er blevet udfoldet i de senere år for at gøre dansk erhvervsliv mere konkurrencedygtigt, hvilket også vil øge det offentlige økonomiske ansvar.

Forslaget vil inden for visse områder skabe mangel på arbejdskraft og dermed øge lønpreset og vanskeliggøre indkomstpolitikken. Resultatet bliver, at vi får en formindskelse af den totale beskæftigelse.

Selv om der er nogle enkelte gode intentioner i lovforslaget, hviler det på et forkert grundlag, og det er selvsagt vanskeligt at tage stilling til ændringsforslagene til et lovforslag, der, uanset hvordan det gennemføres, vil rejse flere problemer, end det løser. Vores tilslutning til visse af ændringsforslagene skal derfor kun betragtes som udtryk for, at vi anser disse ændringsforslag for at være et mindre onde end det oprindelige forslag.

På den baggrund kan vi støtte det konservative ændringsforslag om en deltidsefterløn, fordi det indebærer mulighed for en gradvis nedtrapning af arbejdsindsatsen, fordi udgifterne dertil er mere overskuelige, og fordi det i det hele taget kommer vore egne tanker nærmere. Vi kan på samme baggrund støtte retsforbundets ændringsforslag, ændringsforslag nr. 2, fordi efterløn også her kan opnås uanset medlemskab af A-kasse, og fordi retten til efterløn indtræder på et senere tidspunkt.

Vi kan endvidere støtte ændringsforslagene nr. 7, 16 og 17. Vi vil stemme imod ændringsforslagene nr. 5, 8, 9, 10, 12 og 14 og undlade at stemme til de øvrige ændringsforslag.

Schak Nielsen (DR):

[Schak Nielsen]

Nu er det jo slut med de principielle tilkendegivelser. Nu skulle disse gerne være udmøntet i praktiske ændringsforslag til det forslag, der ligger her, og jeg vil henvise til vore egne ændringsforslag og begrundelserne for disse.

Vi har først dette, at alle kan være med. Det må være rimeligt, at dette folketing, når det lovgiver for befolkningen, lovgiver for alle danske. Der er en passus i vores ændringsforslag, der siger 62-66 år, og den er næppe særlig populær, men den skyldes hensynet til de økonomiske konsekvenser. Man kan begynde et sted, og så kan man altid gå ned til de 60-årige, ja, man kunne for den sags skyld, hvis samfundets økonomi i det hele taget kan bære det, gå endnu længere ned for enkelte mennesker.

Vi har også som et princip villet have, at folk skal kunne gå ind i systemet og ud af det igen, hvis man får en anden beskæftigelse. Jeg ved godt, det er blevet sagt, at der er nogle kontrolting, der kan være vanskelige, men det må være sådan, at mennesker, også ældre mennesker, må have ret til at beskæftige sig med helt gode ting.

Vi har været meget interesseret i, at det blev en deltidsordning, f. eks. halvtid. Jeg ved, at der er mange steder, hvor man godt kunne tænke sig noget sådant. Nu har jeg hørt, at arbejdsministeren også går med planer herom. Måske kan det inkorporeres på et senere tidspunkt, og det er jeg særdeles godt tilfreds med.

Vi har stillet et ændringsforslag om nogenlunde de samme takster som dem, der står i ministerens forslag, og i øvrigt har vi tilkendegivet, at hele pensionsspørgsmålet burde tages op til en revision, så de forskellige pensioner kan koordineres.

Hr. Kaj Poulsen talte om usaglige angreb, og det kan man jo altid slynge ud, men en kritik behøver ikke at være usaglig. Den kan bero på, at man ser tingene ud fra andre principper, og det kan måske være vanskeligt at forene det foreliggende forslag med nogle andre principper, man kan have om efterløn.

Jeg kan heller ikke godkende, som der har været talt om her, at der har været en sjusket behandling af lovforslaget, lidt vel hurtig måske, men ikke sjusket. Det er urimeligt over for arbejdsministeren og udvalgets formand og også over for de embedsmænd, der har

arbejdet meget strengt med disse forslag i den sidste måneds tid, at påstå dette.

Vor indvending mod det hele er af mere principiel art, hovedsagelig fordi det betyder en forskelsbehandling af borgerne, f. eks. md hensyn til tjenestemænd, som fru Grethe Fenger Møller sagde det, og en forskelsbehandling af borgerne er aldrig nogen god idé. Der behøver ikke at være noget misundelsesmotiv i det.

Vi vil – om end med nogen betænkelighed – stemme for de konservatives ændringsforslag, fordi der er nogle principper deri, der tangerer vore tanker, bl. a. vedrørende deltid og det, at alle kan deltage. Der er også adskillige gode principper i nogle af SFs ændringsforslag, som vi kan tiltræde og vil stemme for, netop fordi de, sådan som vi selv ønsker det, bygger på, at det skal være inden for det sociale system.

Må jeg til slut sige, at vi kan også stemme for det af arbejdsministeren stillede ændringsforslag.

Kurt Hansen (VS):

Regeringen har med sit forslag om efterløn formået at gøre nogle fornuftige krav og ønsker om en rimelig frivillig efterlønsordning med en ensartet ydelse i hele efterlønsperioden til et udvandet, forplumrende og delvis ufrivilligt forslag.

VS' holdning til efterløn, ja, til pensionsydelse i det hele taget, har vi udtrykt i vores forslag om erhvervsudygtighedsydelse. Dette forslag lægger op til en erstatning for de nuværende pensions- og arbejdsmarkedsydelse, og den ydelse, som vi foreslår, bør så være på niveau med arbejdsløshedsunderstøttelsen. Derudover skal man så have en mulighed for at supplere op til gennemsnitsindtægten for en faglært arbejder. Der kan så modregnes, hvis man ønsker at arbejde mere end det, op til, hvad en faglært arbejder tjener. Der bliver så modregnet i ydelsesstørrelsen. Vi mener principielt, at et sådant forslag skal omfatte alle aldersgrupper, uanset hvad det er, der har gjort, at man ikke kan blive genplaceret på arbejdsmarkedet. Vi mener også, at ydelsen skal kunne opnås som et alternativ til de gældende pensionsydelse for dem, der er fyldt 60 år.

Det foreliggende lovforslag ligger forholdsvis langt fra, hvad venstresocialisterne

[Kurt Hansen]

mener om efterløn og pensionsydelse i det hele taget. Lovforslaget om efterløn bygger på, at de, der har kunnet overleve en omfattende nedslidning i den kapitalistiske produktionsproces, indtil de er fyldt 60 år, skal have en nogenlunde anstændig ydelse, medens de, der er blevet slidt ned i forvejen, de, som socialdemokratiet eksempelvis har presset ud i en førtidspensionsordning, der svarer til folkepensionen, ikke engang skal have noget, der ligger på niveau med efterlønnen. Det er, hvad man kan betegne som rendyrket hykleri at komme og sige, at det her er det helt rigtige forslag, at hele fagbevægelsen står bag og hele balladen dér, som arbejdsministeren har kørt frem med i udvalget.

VS har sagt mange gange, når vi har diskuteret såvel de sociale pensioner som arbejdsmarkedslovgivningen, at vi vil gerne være med til at gennemføre en efterlønsordning, som er i overensstemmelse med de principper, der er skitseret i vores eget forslag, og vi kunne måske også godt gå med til en form for efterløn, som lå inden for rammerne af, hvad arbejdsministeren kalder en arbejdsmarkedspolitisk ydelse. Men så er der sandelig nogle principper, der må kobles på det her forslag, førend vi positivt kan støtte et sådant forslag. Det er netop de principper, som har ført frem til en række ændringsforslag fra VS' side. En del af disse ændringsforslag har SF koblet sig på, og fremskridtspartiet har koblet sig på et andet forslag af en eller anden ubeskrivelig grund, men de har vel nogle bagtanker med det.

Regeringen hævder, at dette er en frivillig ordning – en totalt frivillig ordning, siger regeringen. Hr. Kaj Poulsen sagde det samme i sit indlæg. Jeg vil medgive, at der for nogle grupperes vedkommende er tale om den totale frivillighed. For de selvstændigt erhvervsdrivende er der tale om den absolutte frivillighed. De kan lukke deres virksomhed, deres butik, når det passer dem, og samtidig med at de så får efterløn, kan de modtage nogle arbejdsfri indtægter som led i, at de har realiseret deres virksomhed. Ja, det bliver skam kronede dage, hr. arbejdsminister!

Så er der en del ældre lønarbejdere, som givetvis vil synes, at den ordning, der nu bliver lagt frem, er en rimelig ordning, en anstændig ordning, og man vil også trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet. Det er der givetvis en del der vil gøre. Det mener jeg ikke

man skal se bort fra. Det er nok helt reelt. Men det kan godt være en smule at købe katten i sækken at hoppe på denne aftrapningsordning, der er indbygget i efterlønsforslaget. Det, det reelt drejer sig om for arbejdsministeren, hans parti og hans venner i venstre, er netop at få lavet en ordning, således at ydelsen på længere sigt kommer til at lægge op til en tilnærmelse til det eksistensminimum, man kan få udbetalt, når man er blevet folkepensionist. Det er reelt det, der lægges op til her.

Jeg mener også, man skal se på, at der er nogle reelle farer for, at ældre lønarbejdere, som er i arbejde, vil komme i situationer, hvor de kan blive presset ud enten af arbejdsgiverne – det er der nok størst fare for – eller i et vist omfang af deres kolleger. Det er helt klart, at man vil komme til at opleve en stribe tilfælde af den art.

En anden ting vil være, at der er en fare for, at man generelt forringer de ældres stilling på arbejdsmarkedet, fordi de vil føle sig mere utrygge, de vil føle, at nu bliver de nødt til at lave en lille bitte smule mere, således at arbejdsgiverne ikke får dem i kikkerten, når der skal fyres og drønes folk ud i øvrigt.

En anden ting kan være, at man er med til at nedbryde det solidariske element, der er bygget op mange steder inden for fagbevægelsen, f. eks. det, der hedder, at man afskediger dem, som er blevet antaget sidst. Nu vel, der kan være nogle problemer i det princip i det hele taget, men det giver bedre muligheder for vilkårligt at plukke dem ud, som man vil fyre fra arbejdsgivernes side.

Så er der forholdet til den gruppe af kommende efterlønsmodtagere, som der bestemt ikke er tale om nogen form for frivillighed over for, og det er netop de ældre langtidsarbejdsløse, som står over for at falde for 26 ugers reglen eller rettere sagt er faldet for 26 ugers reglen, men alene oppebærer dagpenge, fordi der er noget, der hedder en moratoriebestemmelse. For denne gruppe er der ikke tale om nogen form for frivillighed. De har kun ét alternativ, og det er at bide spids på 80 pct.-ordningen fra starten eller også blive tvunget ud i det, der svarer til folkepensionens størrelse, den såkaldte førtidspensionsordning. Det er det reelle alternativ, og det er der ingen der vil vælge. Derfor er der kun den mulighed for disse mennesker,

[Kurt Hansen]

hvis de ikke ønsker simpelt hen at gå økonomisk til grunde, at hoppe på efterlønsordningens 2. sats fra starten.

Arbejdsministeren har mange gange givet det udseende af, at han og regeringen er interesseret i at gøre en masse ting for disse ældre langtidsarbejdsløse. Nu er der lagt et forslag frem fra DKP, og DKP og VS har kørt meget skarpt på det i arbejdsmarkedsudvalget. Det er et forslag, der går ud på et så beskeden krav som at sikre, at de ældre langtidsarbejdsløse også har ret til at få et tilbud om job på lige fod med de andre langtidsarbejdsløse. Ville det ikke være rimeligt, om ministeren gik ind på denne helt rimelige og retfærdige løsning? Men der findes måske ikke sådanne betragtninger i ministerens lovgivningsapparat; her er måske kun kynismen tilbage.

En anden ting er, at man vil sætte arbejdsløshedsdagpengeperioden ned for de ældre langtidsarbejdsløse over 60 år. Man ser altså, at de skal stilles ringere igen end arbejdsløse under 60 år. Det er et yderligere element, der viser, at de ældre langtidsarbejdsløse skal – jeg var lige ved at sige med djævelens vold og magt, men så havde jeg fået de kristelige på nakken – presses ud af arbejdsmarkedet, de skal tvinges væk fra at kunne få arbejdsløshedsunderstøttelse, og de skal ikke have et rimeligt tilbud om job.

Jeg mener, at denne lovgivning klart udtrykker, at regeringen fører en del-og-herskopolitik, man forsøger at splitte arbejderklassen, man forsøger at tilsløre arbejdsløshedsproblemet i stedet for at løse det, og så giver man indtryk af, at vi nu har gjort lidt, for statistikkerne er blevet lidt pænere, man har sendt folk på efterløn i stedet for.

Jeg har beklageligvis opbrugt min tid, og det vil nogle synes er helt fint det er jeg godt klar over.

Johan Philipson (V):

Jeg agter at anvende en temmelig direkte sprogbrug uden at komme i konflikt med formanden. Når jeg nævner de mange milliarder kroner, som hr. Glistrup slyngede om sig med, er det ikke henvendt til hr. Glistrup, for jeg ved af erfaring, at det har ingen effekt. Men det er såmænd en ganske almindelig oplysning om, at ingen kan med en frejdighed som hr. Glistrup slynge om sig med

8–10–12 mia kr. uden det ringeste hensyn til de underliggende fakta, al den stund det er de 60-årige og derover, vi diskuterer, og vi har i øvrigt i Statistisk Årbog nogle ganske udmærkede tal, som man kunne give sig vil at regne på.

Så skal jeg af hensyn til omtalen i øvrigt af udvalgsarbejdet sige, at det er heller ikke rigtigt, når hr. Glistrup sagde, at der var svaret hovent og afvisende. Mange af de spørgsmål, der var stillet, var efter min opfattelse en direkte obstruktion af behandlingen af lovforslaget.

Så henvender jeg mig til fru Grethe Fenger Møller og dermed til de konservative. Hvad er egentlig de konservatives stilling i denne sag? Det kan siges i én eneste sætning eller to: kære tjenestemænd, vi er jeres sande venner, stem konservativt. Hvad koster dette overbud, som kommunerne skal betale? Det er et spørgsmål stillet direkte til arbejdsministeren, der formodentlig har regnet på det. Og hvad koster det tillæg til overbud, som fru Grethe Fenger Møller nævner, hvor de konservative var villige til at forhøje de andre pensioner, også aldeles uden talangivelser? Hvor skal disse midler komme fra?

Så har jeg et par bemærkninger om forsøget på sammenligning mellem tjenestemænd på førtidspension og efterlønsmodtagere. Jeg gør opmærksom på, at det drejer sig om to vidt forskellige persongrupper i dette samfund. Den ene gruppe, tjenestemændene, er folk, der har en fast tilknytning til deres arbejde og i hvert fald ingen risiko har for at blive arbejdsløse. Den anden gruppe er dem, der har relativt let ved at komme i den situation ingen indtægter at have. Derfor er den betragtning, som man kommer med, vel korrekt, når man piller nogle enkelte ord ud, men det er en korttidsbetragtning, som ikke siger noget som helst om en nogenlunde hæderlig sammenligning mellem de to persongrupper. Man har klogeligt nok ikke taget med de goder, tjenestemænd har, efter at de er 67 år, og de goder, som deres enker har, men for at få en nogenlunde hæderlig fornemmelse af talstørrelsen kunne jeg måske oplyse tallet for Tyskland, et land med en lavere inflation, end vi har. Dér betyder den sikrede pension et tillæg til lønnen på 28–30 pct. Derfor er denne sammenligning uden nogen som helst værdi.

[Johan Philipsen]

Så skal jeg kun sige til sidst, at venstre i denne sag er gået ud fra 2-3 forudsætninger. For det første ingen skattefinansiering. For det andet: vi vil ingen have, der går ind og ud af efterlønsordningen. Vi har i øvrigt forsøgt at sige, at de, der er på deltid, kan få deltidsefterløn, men de kan ikke arbejde ved siden af. Vi vil ikke have de forsøg på at omgå ordningerne, som senere nok skal møde os igen, hvis vi laver en ordning, som ikke er nogenlunde hæderligt administrerbar.

Første næstformand (Erlendsson):

Jeg skal benytte hr. Johan Philipsens udtalelser om, at der ikke må bruges direkte tiltale her i tinget til at sige, at det har hr. Johan Philipsen fuldkommen ret i, og hr. Johan Philipsen er et lysende eksempel på, at han forstår at formulere sig korrekt ifølge forretningsordenen. Det sker imidlertid meget ofte kun som et enkelt eksempel i en lang tale, og derfor har jeg ikke grebet ind før, men ved denne lejlighed vil jeg gerne indskærpe, at det naturligvis ikke er tilladt. Man taler i tredje person.

Kaj Hansen (DKP):

Det er ikke første gang, hr. Kaj Poulsen gribes i at behandle det skrevne ord på en ukorrekt og overfladisk facon. Det var også det, der skete i dag. Jeg synes, det er i orden at angribe min politiske holdning til det forslag til efterlønsordning, der foreligger, og jeg synes netop, det er i orden, da min holdning til efterlønsforslaget adskiller sig ret så væsentligt fra hr. Kaj Poulsens. Men det er hverken korrekt eller sobert at angribe mig på en artikel, jeg havde i Fyens Stiftstidende i går, og hvori jeg beskriver lovforslaget fuldstændig korrekt. Jeg skrev i den artikel:

»For at blive i efterlønsystemet må man kun have 200 timers lønnet arbejde årligt. Selv om det lyder vanvittigt, er det ikke desto mindre en kendsgerning, at man heller ikke må have mere end 200 timers ulønnet arbejde.«

Dette er pinlig korrekt, eftersom det i forslaget til lovens § 75 c, stk. 1, hedder:

»Det er en betingelse for at bevare ret til efterløn, at medlemmet i efterlønsperioden ikke har haft erhvervsarbejde, herunder ikke-indtægtsgivende arbejde, af større om-

fang end sammenlagt 200 timer inden for de sidste 12 måneder.«

Nøjagtigt hvad jeg skrev på dansk i den artikel.

Det er også bemærkelsesværdigt, at der i bemærkningerne »g. Arbejde i efterlønsperioden« på s. 6 ikke anvendes ordene »herunder ikke-indtægtsgivende arbejde«. Det er også bemærkelsesværdigt, at der i »Bemærkninger til forslagens enkelte bestemmelser, Til nr. 1« på s. 9 heller ikke anvendes de ord, som står her i lovforslaget.

Jeg vil gerne sige, at jeg står ved det, jeg skrev, at det er galimatias og umenneskeligt at dømme folk til uvirksomhed, for det, der er sagen, er, at selv om det ikke er en pensionsordning, der er tale om, men en efterlønsordning, ved vi jo, at det helt store flertal af de mennesker, der går på denne efterlønsordning, ikke kommer ind i produktionen og på arbejdsmarkedet igen. De er i virkeligheden pensioneret med noget, man kalder en efterlønsordning. Derfor er det umenneskeligt, at de stilles på en sådan måde, at de ikke engang må beskæftige sig mere end 200 timer om året med ulønnet arbejde. Jeg fastholder, at det er umenneskeligt, og jeg forstår ikke, hvad hr. Kaj Poulsens argumentation i virkeligheden skulle tjene til. For det første var den ukorrekt. For det andet vil jeg gerne sige, at det er netop her under anden behandling, hr. Kaj Poulsen har mulighed for at forbedre denne lovgivning på væsentlige områder. Det er måske endog sådan, at der kunne skabes flertal i denne sal for en lang række af de ændringsforslag, der kunne forbedre denne lovgivning og gøre den mere menneskelig, hvis socialdemokratiet også ville medvirke til de ændringsforslags gennemførelse. Jeg synes altså, det er et meget dårligt argument fra hr. Kaj Poulsens side at stille sig op omkring en artikel, der pinlig nøjagtigt har beskrevet, hvad lovforslaget indeholder.

Arbejdsministeren (Auken):

Jeg vil gerne indlede med at sige tak til arbejdsmarkedsudvalget for den overordentlig grundige behandling, der har fundet sted vedrørende lovforslaget, og tak til partiernes ordførere for deres indlæg her i dag, ikke mindst de ordførere, som har vist sig positive over for at gennemføre denne solidaritets-

[Arbejdsministeren]

håndsrækning til de ældre på arbejdsmarkedet.

Jeg vil gerne til hr. Kaj Poulsen sige, at jeg er fuldt ud enig i hr. Kaj Poulsens vurdering af det positive i det frivillighedsprincip, der ligger bag efterlønsforslaget. Det adskiller sig fra en række af de pensionsforslag, andre partier har fremsat på dette område, netop ved så kraftigt at understrege frivillighedsprincippet.

Jeg vil gerne til hr. Kaj Poulsens direkte spørgsmål om forslaget til § 75 b vedrørende modtagere af invaliditetsydelse sige, at jeg efter at have tænkt hr. Kaj Poulsens spørgsmål igennem må erkende, at der kan være et problem her og vil derfor være indstillet på til tredje behandling at stille et ændringsforslag, der gør det muligt for folk at frasige sig invaliditetsydelse og dermed komme i betragtning ved efterløn. Det har selvsagt aldrig været meningen at nægte invalider eller handicappede, der er på arbejdsmarkedet, en ligestillet mulighed med andre for at få efterløn. Meningen med § 75 b har alene været at sikre et af vore hovedprincipper, nemlig at der ikke er dobbeltdækning i forslaget, men at der sker modregning i efterlønnen for pensionsmæssige ydelser, således at man ikke kan have både folkepension og efterløn. Men der har altså ikke været tale om at udelukke invaliderne og de handicappede, som er berettiget til denne invaliditetsydelse, og det vil jeg gerne klargøre ved et ændringsforslag.

Må jeg så sige til hr. Glistrup, at det forekom mig, at hr. Glistrup og fremskridtspartiet i dag har en, som det vistnok hedder i den højere gastronomi og ernæringslære, kødløs dag. Der var ikke kød på et eneste af de angreb og synspunkter, som hr. Glistrup har fremført imod efterlønsforslaget i dag. Lad mig tage sriben af fejlagtige og forkerte argumenter imod efterlønsforslaget. Lad mig tage den mistænkeliggørelse af det arbejde, der laves i de faglige organisationers arbejdsløshedskasser baseret på frivillig arbejdskrafts og valgte tillidsmænds indsats, som her af hr. Glistrup blev karakteriseret som pamperforetagender, og samtidig erindre folketinget om, at det, som hr. Glistrup i dag med en til injurier grænsende foragt betegner som pamperforetagender, er nøjagtig de samme organisationer, som fremskridtspartiet har foreslået at henlægge al arbejdsformidling i Danmark til. Da var det de gode og

sunde faglige tillidsmænd, der skulle have indflydelsen på arbejdsformidlingen, men når vi taler om efterlønsordning, er de samme faglige tillidsmænd blevet forvandet til pampere. Jeg mener, at en sådan nedladende argumentation karakteriserer sig selv.

Må jeg så om påstanden om lovjaskeri sige, at dette lovforslag hviler på et meget grundigt og sagligt udvalgsarbejde, som resulterede i en meget omfattende betænkning fra udvalget til en bedre fordeling af arbejde, som kom i foråret, herefter en fremsættelse i folketinget, en omfattende behandling i folketinget i løbet af foråret, hvori desværre hverken hr. Glistrup eller fremskridtspartiet havde tid til at tage aktiv del, derefter gennemførelse af forslaget, og så først bryder hr. Glistrups og fremskridtspartiets spørgelyst igennem. Og uanset at de spørgsmål, man har stillet – og som man direkte har været stolt af at man har stillet, og som beløber sig til flere hundrede – for de flestes vedkommende enten har karakter af det, som andre ordførere har kaldt obstruktion, eller har hvilet på simpel uvidenhed om, hvordan vores almindelige arbejdsløshedsforsikringssystem fungerer, i visse tilfælde uvidenhed om, hvad der står i selve lovforslaget og dets bemærkninger, uanset dette har vi bestræbt os på at give en fyldestgørende besvarelse af samtlige de spørgsmål, der er blevet stillet, og medarbejderne i arbejdsministeriet har kæmpet for at få alle disse svar frem til folketingsudvalget; vi har endog i et samråd, tror jeg, besvaret op imod 50 samrådsspørgsmål om sagen.

Folketinget står i dag ikke over for et eksempel på lovjaskeri, men over for et eksempel på et virkeligt gennemarbejdet lovforslag, hvor man har spændt tolerancen til det yderste gennem det, som fremskridtspartiet har udfoldet gennem sin febrilske, maniske spørgejörgensakrobatik under udvalgsarbejdet.

Jeg vil også sige i anledning af fremskridtspartiets smukke ord om, at det ikke er dem, der på arbejdsmarkedet må give op, man har noget imod, men blot regeringens efterlønsforslag, at hr. Glistrup glemmer i samme forbindelse at sige, at fremskridtspartiet har stillet forslag om ophævelse af enkepensionsordningen, fremskridtspartiet har stillet forslag om store besparelser på invalidpensionsområdet, fremskridtspartiet har stemt imod enhver forbedring af de førtidige

[Arbejdsministeren]

folkepensioner, som har været diskuteret her i folketinget.

Må jeg også sige, at beløbet på de 80.000 kr. om året ikke er det rigtige beløb, det er 73.000 kr., man maksimalt kan opnå, og det svarer til den maksimale dagpengesats, og at det 2-cifrede milliardbeløb, som skal udredes af arbejdsgiverne, er grebet ud af den samme tynde luft som alle de øvrige påstande, fremskridtspartiet her har fremført.

Må jeg også sige, at reglerne om de 200 timers arbejde gælder erhvervsarbejde eller ulønnet arbejde, der træder i stedet for erhvervsarbejde, og ikke alle de aktiviteter, som f. eks. hr. Kaj Hansen henviste til; de vil være fuldt lovlige efter efterlønsforslaget, samt at afgrænsningen af og kontrollen med dem hviler på regler, der i forvejen er kendt inden for vores arbejdsløshedsforsikringsområde. Der er derfor ikke særlige problemer.

Jeg må også om fremskridtspartiets håben på, at de selvstændige vil komme i en vanskelig situation, fordi det i forslaget er forudsat, at en personlig indsats i en virksomhed er definitivt ophørt, før man er berettiget til efterløn, anføre to ting. For det første, at disse problemer ikke er anderledes end dem, der gælder for arbejdsløshedsdagpengenes beregning, der er altså ikke tale om et nyt problem i forbindelse med efterløn, og for det andet, at jeg synes, fremskridtspartiet og hr. Glistrup mere klart til alle selvstændige, alle næringsdrivende inden for detailhandelen, alle små håndværkere skulle sige, at fremskridtspartiet stemte imod dagpengeretigheder til de mindre selvstændige, at fremskridtspartiet tilslutter sig et forslag fra venstresocialisterne om at tage de selvstændige ud af denne ordning, at der kort sagt ikke er megen støtte for de selvstændige erhvervsdrivende at hente i fremskridtspartiets holdning her.

Jeg mener, at fremskridtspartiet og hr. Glistrups personlige omfattende indsats i denne sag klart demonstrerer, at aktiviteten og blodet for alvor kommer i kog, når det drejer sig om virkelige fremskridt for den arbejdsende del af befolkningen.

Så vil jeg til venstre sige, at jeg er enig i det, hr. Holm har sagt om, at det vil være rigtigt at overveje muligheder for ordninger med en kombination af deltidsarbejde og deltidsefterløn, men alle, der tænker problemstillingen igennem, vil erkende, at det

nok er en sag, der kræver meget omfattende undersøgelser og vurderinger, inden den kan løses; jeg kan dog sige, at jeg har bedt det udvalg, der udarbejdede efterlønsforslaget, om at tage sagen op med henblik på at fremlægge ideer og tanker om, hvordan en sådan ordning kan gennemføres.

Så siger fru Grethe Fenger Møller fra de konservative, at denne ordning ikke fremskaffer nogen arbejdspladser. Det er forkert. Det gør det ikke bedre, at det også er en påstand, der er fremført af repræsentanter for Dansk Arbejdsgiverforening. Lad mig nævne tallene. Forudsætter man, at 10 pct. af dem, der kan gå på efterløn, benytter sig af ordningen, vil det betyde næsten 4.000 nye arbejdspladser. Forestiller man sig, at det er 20 pct., vil det være næsten 8.000, og går man i sin forestillingsverden helt op til omkring 30 pct., vil det være næsten 12.000 nye arbejdspladser.

Man siger fra konservativ side – og jeg er enig i mange af de betragtninger, hr. Johan Philipsen i den anledning har gjort gældende – at dette forslag vil have katastrofale følger for alle tjenestemænd. Det er en hetzpræget agitation, som efter min mening savner grundlag i virkeligheden. Ingen tjenestemand bliver stillet ringere, fordi der gennemføres en efterlønsordning. Alle tjenestemænd, der er medlem af en arbejdsløshedskasse og i øvrigt opfylder betingelserne, kan gå på efterløn. Vi har oven i købet fra regeringens side understreget i forbindelse med de kommende forhandlinger, at vi er villige til at forhandle forbedringer i de eksisterende førtidspensionsregler, der gælder for tjenestemænd. Vi har sagt dette ganske åbent og også understreget det i forhold til udvalget. Det vil sige, at efterlønsforslagets vedtagelse tværtimod vil føre til forbedringer for tjenestemændene.

Så driver man agitation på, at vi vil modregne pensionen i efterlønsydelsen, og dertil må jeg sige, at det kunne være kønt, om vi først havde en efterlønsordning på det niveau, der her er tale om, og man så oveni kunne lægge alle mulige pensionsordninger, sådan at folk kunne tjene langt mere ved at kombinere efterløn og pensionsindtægter, end de havde kunnet tjene ved at fortsætte deres arbejde. Jeg tror, det ville virke diskriminerende og blive opfattet af de befolkningsgrupper, der ikke har haft tilsvarende pensi-

[Arbejdsministeren]

onnmuligheder, som en grov uretfærdighed. Der er ikke tale om nogen diskrimination over for nogen gruppe – tværtimod – i det lovforslag, som her er til anden behandling.

Må jeg om de konservatives ændringsforslag sige, at jeg tror, det er et velment forsøg, men desværre også et mislykket forsøg på at lave en helt ny ordning. Efter min mening er forslaget sådan udformet, at det overhovedet ikke hører hjemme hverken i denne lov eller i arbejdsløshedsloven som helhed. Men o.k. For det første er der ikke tale om frivillighed i forbindelse med de konservatives forslag. Det kræver samtykke fra en arbejdsgiver, for at man overhovedet kan komme på efterløn. Og dernæst kræver det samtykke fra en arbejdsgiver, at man kan blive på efterløn. Man kan jo blive fyret 14 dage efter, at man er kommet på efterløn, og derfor er der ingen hjælp. Samtidig bliver der, som hr. Holm vist var inde på det, en klar forskelsbehandling af nogle, som er deltidsarbejdende i forvejen, og som ikke får muligheder for yderligere at reducere deres arbejdsindsats, i forhold til de fuldtidsarbejdende.

Det blev vist sagt af hr. Kaj Poulsen i hans ordførertale, at der var et problem med det konservative forslag i henseende til de langtidsledige, og det problem blev slet ikke løst. Jeg kan sige, at det er en rigtig indvending fra hr. Kaj Poulsens side, men jeg kan tilføje det yderligere, at ingen, der er blevet arbejdsløse, kan benytte det konservative forslag.

Så vil jeg om forslaget om deltidsefterløn til selvstændigt erhvervsdrivende sige, at jeg er klar over, at et stort dagblad har en pris, der hedder nytårstorsken, den årlige nytårstorsk. Jeg mener, at dette velmente forslag om deltidsefterløn for selvstændige må være en oplagt kandidat til at opnå denne pris. Hvordan skulle man kunne kontrollere, om selvstændigt erhvervsdrivende rent faktisk havde nedsat deres arbejdstid med 20 timer om ugen? Jeg tror, det ville føre til en mistænkeliggørelse af hele vores system, hvis noget sådant blev gennemført. Jeg tror, forslaget er kommet med, ikke fordi de konservative ikke er klare over, at dette forslag er uigennemførligt, men alene fordi man ved, at konsekvensen af det konservative forslag er, at det kun kan komme til at omfatte lønmodtagere og ikke give noget til selvstændige.

Vi har i modsætning til forslagsstillerne været nødt til at beregne, hvor meget det konservative forslag koster. Alt efter hvor populær en ordning der vil blive tale om, vil det i de 3 år, som vores beregninger bygger på, betyde en samlet udgift på et sted mellem 1 og 2 mia kr. Hertil skal så lægges de konservatives løfter til en ubestemt kreds af pensionsmodtagere om et ubestemt beløb, men der vil under alle omstændigheder være tale om milliardbeløb oveni. Hertil kommer, at man vil belaste kommunernes administration, og at det ikke kan tænkes, at dette forslag vil bidrage til en virkelig omfordeling af arbejdet i vores samfund.

Jeg vil gerne sige til de konservative, som jeg har sagt det også til venstre, at vi er fra regeringens side positivt indstillet over for at løse problemet omkring deltidsarbejde, men jeg siger bare, at det er et meget svært problem at løse.

Jeg er enig med hr. Melchior i de synspunkter, han, synes jeg, meget overbevisende fremdrog vedrørende de konservatives argumentation vedrørende de selvstændigt erhvervsdrivende. Jeg kan også sige, at vi fortsætter arbejdet omkring deltidsproblemerne, og jeg håber, vi kan finde en løsning på dem. Desværre kan jeg ikke give hr. Melchior tilfald om, at vi vil stemme for hans ændringsforslag vedrørende finansieringen af ordningen. Vores synspunkter har bl. a. også en sammenhæng med, at vi ikke i mange år har lavet en egentlig regulering af arbejdsgiverbidraget til arbejdsløshedsforsikringen.

Så vil jeg til hr. Ole Henriksen først sige tak, fordi vi nu står over for et af de sjældne tilfælde, hvor socialistisk folkeparti uanset visse betænkeligheder ved et forslag anerkender, at der er tale om et fremskridt, og fordi man vil stemme for forslaget. Jeg håber, det er en holdning, der vil præge partiet i fremtiden. Det var ikke den samme holdning, der prægede afstemningen vedrørende jobtilbud til de langtidsledige. Mange fik det indtryk, at partiet ved den lejlighed havde overtaget en ny slagsang, nemlig Grundtvigs gamle begravelsessalme »At sige verden ret farvel«. Vi byder SF velkommen tilbage i de levendes rækker, den realitetsbetonede politiks rækker, med den holdning, partiet her har indtaget.

Desværre kan jeg ikke sige det helt så positivt vedrørende partiets ændringsforslag.

[Arbejdsministeren]

Jeg tror, at de ændringsforslag, man har stillet, og de tanker, man har ført frem, vil føre til milliardudgifter. Jeg tror ikke, de vil kunne administreres, og vi kan derfor ikke støtte dem.

Jeg vil dog gøre en undtagelse for én ting, som hr. Ole Henriksen har fremført, og det er frivillighedssynspunktet. Jeg har vist i et svar til folketingsudvalget understreget, at vi vil følge ordningens virkemåde, og hvis der bliver eksempler på misbrug, som ikke kan klares inden for det normale fagretlige system, vil vi sammen med arbejdsmarkedets parter overveje foranstaltninger. Men det, SF lægger op til, er jo en ugyldighedslovgivning vedrørende aftaler indgået på arbejdsmarkedet, som man i øvrigt plejer at tage kraftigt afstand fra. Jeg tror ikke, at det er vejen ud af vores problemer, men jeg vil altså gerne sige til hr. Ole Henriksen og socialistisk folkeparti, at vi er glade for den holdning, man trods alt markerer til efterlønsforslaget.

Så skal jeg til hr. Jørgen Jensen sige, at regeringens tanker vedrørende de langtidslidende er ikke udtryk for nogen kynisk sortering. Regeringens efterlønsforslag er ikke udtryk for, at vi vil presse nogen ud af arbejdsmarkedet, det hviler alene på frivillighedsprincippet. Vi må erkende, at menneskene er i forskellige situationer i dette land. Nogle er nedslidte og trætte og vil gerne holde op, andre har mulighed for at fortsætte længere. Efterlønsforslaget tager hensyn til disse forskelligheder i befolkningen.

Jeg skal også til hr. Jørgen Jensen sige, at i det arsenal af forkerte ræsonnementer omkring efterlønsforslaget, som hr. Jørgen Jensen her har fremlagt, er der dog ét, der bør udgå, fordi det er notorisk forkert. Det er påstanden om, at aftrapningen rammer de dårligst stillede hårdest. Tværtimod er ordningen sådan udformet, at hvis ens individuelle dagpengesats, der lægges til grund for beregningen af efterlønnen i de 2 1/2 første år, er lavere end 80 pct. af den maksimale dagpengesats, sker der ingen aftrapning overhovedet. Der er altså her tværtimod tale om en ordning, der begunstiger de dårligst stillede.

Så spørger hr. Jørgen Jensen, hvem i fagbevægelsen der støtter efterlønsforslaget, som om det var noget, jeg havde påstået, eller noget, der var sådan drømt ud af den blå luft. Jeg skal sige det. Det er Specialarbejder-

forbundet i Danmarks repræsentant, hr. Erik Bording, som har deltaget i udarbejdelsen af nøjagtig det forslag, på nær nogle meget små justeringer, som her er lagt frem. Det er forbundsformanden for Metalarbejderforbundet. Det er repræsentanten for Landsorganisationen i Danmark. Forslaget har også været drøftet meget nøje med andre organisationer. Også repræsentanten for FTF og for Akademikernes Centralorganisation har enstemmigt sluttet op om nøjagtig det lovforslag, vi her tager stilling til.

Jeg vil om det cirkulære, som hr. Jørgen Jensen omtaler, sige, at det jo ikke er et arbejdsministerielt cirkulære, men et internt fagligt cirkulære. Det, der står i cirkulæret, er desværre ikke rigtigt. Mennesker, der fylder 60 år i januar kvartal 1979, er omfattet af jobtilbudsordningen, hvis de selv ønsker det.

Jeg må til hr. Bolvig sige, at jeg deler hr. Bolvigs synspunkter om, at en forstærket indsats til gavn for de unge er nødvendig. Men jeg vil dog gerne understrege, at hvad man i øvrigt kan sige om efterlønsforslaget, så kan man ikke sige andet, end at det vil have en positiv effekt på de unges beskæftigelsesmuligheder.

Jeg var i det hele taget glad for hr. Bolvigs indlæg, fraset et enkelt punkt, og det var, da hr. Bolvig sagde, at regeringen havde forsøgt at splitte venstre og konservative i forskellige arbejdsmarkedspolitiske sammenhænge. Det er ikke rigtigt. Vi har altid bestræbt os på at få et godt samarbejde med de to partier omkring løsningen, som vi prøver at få det med andre partier omkring løsningen af de problemer, der presser sig på på arbejdsmarkedet.

Jeg vil til hr. Honoré sige, at jeg tror, at ikke alene jeg, men mange andre var skuffede over kristeligt folkepartis vurderinger. Der var jo intet positivt for de ældre på arbejdsmarkedet i det indlæg, hr. Honoré holdt. Der var tværtimod tale om en stribe af negative synspunkter, som vi må beklage.

Til hr. Schak Nielsen skal jeg sige, at jeg var glad for hr. Schak Niensens understregning af, at der her var tale om et virkelig grundigt og velforberejdet udvalgsarbejde. Jeg vil også anerkende, at retsforbundet navnlig på det sidste har fået en mere positiv holdning til tankerne i en efterlønsordning. Men jeg kan ikke anerkende, at partiets eget ændringsforslag betegner noget fremskridt i for-

[Arbejdsministeren]

hold til regeringens forslag. Det må da også være det, der er baggrunden for, at hr. Schak Nielsen siger, at retsforbundet vil stemme for de konservative ændringsforslag, for sagen er jo den, at hvis det konservative ændringsforslag bliver vedtaget, så bortfalder retsforbundets ændringsforslag automatisk. Det kunne alene af den grund være fristende for et flertal i folketinget at stemme for det konservative ændringsforslag, for at retsforbundets kunne bortfalde, men vi agter dog ikke at falde for fristelsen.

Så vil jeg til hr. Kurt Hansen igen sige, at de ældre ikke skal presses ud af arbejdsmarkedet, men at vi tværtimod har gjort, hvad vi kunne for at understrege den frivillige ordnings karakter.

Jeg har kommenteret hr. Johan Philipsens indlæg, hvis synspunkter jeg deler.

Jeg vil gerne sige til hr. Kaj Hansen, at jeg synes egentlig, det var modigt, at hr. Kaj Hansen kom herop og understregede, hvor lidt hr. Kaj Hansen ved om de regler, der bliver fastsat vedrørende efterlønsmodtagere. Der er ikke tale om, at de 200 timers begrænsning, vi her nævner, på nogen måde vil komme til at berøre chancen for at leve et meget aktivt liv som efterlønsmodtager. Det kan være et spørgsmål om at deltage i foreningsarbejde og politisk arbejde. Det kan være et spørgsmål om at hjælpe naboer, det kan være et spørgsmål om at udfolde hobbyvirksomhed osv. Intet af det vil blive berørt. Det eneste, der ligger i 200 timers kravet, er, at hvis der er tale om egentligt erhvervsarbejde eller arbejde, der træder i stedet for et egentligt erhvervsarbejde – og disse regler kender vi jo i forvejen godt i arbejdsløshedsforsikringslovgivningen – så træder de 200 timers begrænsning ind.

Jeg skal slutte med, som jeg indledte, at takke de mange politiske partier, som støtter, at vi nu får en efterlønsordning gennemført. Jeg tror, at det store, store flertal af de mennesker, som omfattes af ordningen, de ældre aktive på arbejdsmarkedet, vil være taknemlige over for det flertal i folketinget, som virkelig har vist en positiv holdning over for det forslag, vi behandler her i dag.

Kaj Poulsen (S):

Hr. Kaj Hansen brugte mange ord og endda citatfusk for at prøve at sandsynliggøre, at

hans artikel i Fyens Stiftstidende i går var korrekt. Hr. Kaj Hansen citerede de første 8 linjer af afsnit 2 eller 3 i sin artikel, men glemte de næste 10 og citerede så de 2 sidste. Det er netop i de 10 linjer, jeg beklagede mig over, at hr. Kaj Hansen har fremført noget galimatias, når han skriver, at der ikke er mulighed for at lave noget arbejde overhovedet.

For at gøre det kort over for hr. Kaj Hansen skal jeg henvise hr. Kaj Hansen til besvarelse af spørgsmål 68 fra arbejdsministeren, hvoraf det helt klart fremgår, at det ikke er tanken, at de regler, man har i øjeblikket på dagpengeområdet, skal gælde på efterlønsområdet. Så kan man jo spørge, som hr. Jørgen Jensen gjorde: ja men hvorfor er disse regler så ikke kommet frem? Ja men kære venner, vi har ikke fået vedtaget lovforslaget endnu. Det bliver forhåbentlig vedtaget på fredag, og så må vi håbe, at man i arbejdsministeriet arbejder hurtigt med det her.

Jeg har forstået, at kommunisterne endnu en gang vil føje noget til deres synderegister. Det drejer sig om kravene fra arbejdspladsen, og det er jo det, kommunisterne plejer at sige: det er kravene fra arbejdspladsen, der skal følges op. Hvilken arbejdsplads har ikke krævet, at vi får denne efterlønsordning gennemført? Hvilken arbejdsplads har ikke bedt om at få en jobtilskudsordning? Hvilken arbejdsplads har ikke bedt om at få parallelanvisning og bedre arbejdsmiljøbestemmelser? Hvor var kommunisterne henne, da vi skulle stemme om disse forslag? De tog fremskridtspartiet og kristeligt folkeparti i hånden og stemte imod disse åbenbare forbedringer for lønmodtagerne.

Må jeg så godt sige til hr. Glistrups indlæg, at det kan jo karakteriseres som, at hvad hjertet er fyldt med, flyder munden over af. Hr. Glistrup forsøgte i sit indlæg at remse omgængelsesmulighederne op, men det er jo i stor udstrækning tilbagevist i udvalget ikke én gang, men flere gange. Man skulle tro efter det indlæg, at hr. Glistrup tænker på at lave en håndbog i omgængelsesmuligheder vedrørende arbejdsløshedsforsikringsloven. Ja, man skulle endda tro, at der måske skulle åbnes et kontor for sådanne omgængelser. Jeg synes, det er lidt groft at gøre det på denne udokumenterede måde, når det gang på gang, også i skriftlige besvarelser i udvalget, er påvist, at omgængelser ikke er mulige.

[Kaj Poulsen]

Jeg er lidt betænkelig for folkestyrets ansigt udadtil, når jeg læser et spørgsmål op, som er stillet i udvalget, og som viser, hvor lidt man egentlig har sat sig ind i sagerne. Hvorfor er ejerskab af en større aktiepost, der kan ligge hos én, der er 100 pct. invalid, åndssvag og bundet til sin seng, til hinder for, at denne er ledig i efterlønsterminologien osv.? Hvis man har læst og sat sig en lille smule ind i efterlønnsordningen, så ville man ikke kunne stille sådanne spørgsmål. De virker på mig så ubegavede, at det er helt forfærdeligt.

Må jeg så godt sige til hr. Jørgen Jensen og til hr. Kurt Hansen, som sammen med hr. Glistrup jo har gjort fælles sag ved dette lovforslag endnu en gang, at når man i debatten taler om frivillighedsprincippet og om, at folk vil blive presset ud af arbejdsmarkedet, hvad er det så, man i realiteten gør? Ja, så giver man udtryk for en dyb mistillid til de tusinder af faglige tillidsmænd, der er rundt omkring på Danmarks arbejdspladser. Hvilken faglig tillidsmand vil finde sig i, at hans kollegaer på denne måde bliver presset ud af arbejdsmarkedet, og hvilket forbund vil finde sig i så usaglige afskedigelser, som man her giver udtryk for?

Jeg synes, at man har søgt for at finde nogle undskyldninger for ikke at kunne stemme for dette forslag. Jeg synes, at undskyldningerne er dårlige, og det dømmer kommunisterne og VSerne.

Glistrup (FP):

Arbejdsministeren burde anmeldes til forbrugerombudsmanden. Her kommer han og påstår fra denne talerstol, at nu vil han påvise punkt for punkt, at hvad jeg sagde i første omgang var forkert, og jeg sad her og glædede mig sådan til at blive klogere, men så fusede det hele ud. Bortset fra at arbejdsministeren undervejs fik sagt nogle urigtigheder om fremskridtspartiets forslag på helt andre punkter, så står hvert ord, jeg nåede at få sagt i første omgang, uantastet og korrekt. Der var ikke én eneste holdbar tilbagevisning af noget i det, arbejdsministeren sagde.

Derimod har arbejdsministeren formelt – men kun formelt – ret, når han og hans hr. Holm fortæller os, at dette forslag startede med at blive behandlet i foråret. Ja, det er rigtigt, at den 26. april i år omdelte man den

ne såkaldte sagkyndige embedsmandsbetænkning og meddelte, at det var grundlaget for dette efterlønsforslag. Men præcis den samme dag, den 26. april, meddelte arbejdsministeren reelt fra folketingets talerstol – det står i Folketingstidende 1977–78, sp. 9208 – at det var ikke noget, vi skulle tage højtideligt, det var noget, som ikke skulle gennemføres på denne side af sommerferien. Anderledes kan man ikke læse det, der står på det sted. Derfor var det ganske naturligt, at vi i folketingets slutspurt de sidste 5–6 uger i foråret befattede os med andre ting, som man ønskede gennemført.

Sagen lå totalt død, fra den var kommet frem, den var delt om den 26. april, og et halvt års tid frem til den 18. oktober. Først den 18. oktober i år kommer der overhovedet gang og liv i denne sag. Så gik det ganske vist meget stærkt, idet samme dag, den 18. oktober, hvor vi havde forslaget til første behandling, indkalder arbejdsmarkedsudvalgets formand til møde i arbejdsmarkedsudvalget og siger, at nu ønsker han, at man skal lukke for spørgsmål med det samme, til trods for at der er tale om en helt ny ordning. Vi fik gennem lange kampe gennemført, at vi dog måtte få lov at få 5 dage til at stille spørgsmål i, men der blev brugt den nye magt, som man har i udvalget, til at lave afstemninger med sit flertal, og med en sådan nyordning skulle spørgsmål altså være jaget igennem inden 5 dage.

Så viste det sig, at de spørgsmål, som blev stillet inden for de 5 dage, førte til nogle svar fra arbejdsministeren, som for de flestes vedkommende var tomme og indholdsløse, og derfor måtte der spørges igen. De steder, hvor arbejdsministeren svarede noget, afslørede han, at der var uvidenhed i arbejdsministeriet om, hvad dette drejede sig om, at der var tale om nogle huller i lovteksten af et enormt omfang, og derfor fik vi yderligere 4 dage til at formulere spørgsmål i.

Sådan er dette blevet sjusket igennem i arbejdsmarkedsudvalget, og det kan ikke nytte noget, at der er nogen, der kommer og siger: men vi synes skam, der har været en ganske udmærket behandling. Det er gået med militærisk prøjserdisciplin, hvor der ikke har været adgang til nogen som helst fordybelse i nogen spørgsmål, endsige til at drøfte det igennem. Hver gang man bare har nærmet sig en drøftelse, har det jo vist sig, at

[Glistrup]

arbejdsministeren bygger på de løseste sandbanker, hvor der ikke er noget hold i det, og så har man altså reddet ham ved bare at forsøge at køre det videre. Og det er jo synd, for vi har jo alle sammen en gevaldig lyst til, som hr. Bolvig fremhæver – hr. Bolvig er jo desværre på grund af den urimelige forretningsorden ikke mere med i arbejdsmarkedsudvalget – at se at få det her ført igennem.

Når hr. Johan Philipsen var så utilfreds med mine talangivelser, så vil jeg sige, at jeg mindes for 4 år siden, hvor hr. Johan Philipsen var arbejdsminister her i dette land, og hvor man påpegede, hvordan hans kurs ville føre til, at der i løbet af nogle år skulle bruges 8–10–12 mia kr. til arbejdsløshedsunderstøttelse. Det var resultatet af den måde, som hr. Johan Philipsen dengang førte arbejdsløshedspolitik fra ministerbænkene på. Så sagde hr. Johan Philipsen: fantasi fra hr. Glistrups side, det kan overhovedet ikke gælde. Vi mødes igen, hr. Johan Philipsen, om 6–7–8 år, og så skal vi se, om jeg ikke har ret i, at det er 8–10–12 mia kr., denne ordning kommer til at koste skatteyderne, for det er der så nogenlunde præcist lagt op til hele vejen igennem. Det bliver udgiften ved denne fuldstændig meningsløse gennemførelse af en sund grundtanke, hvor man selvfølgelig kan have al mulig sympati med grundtanken.

Netop for at det ikke skal afsløres, hvad det er for nogle hule og indholdsløse elverpigerygge, man serverer for folketinget, så skal det altså jages igennem hu hej, vilde dyr, før den offentlige debat overhovedet kan komme i gang. Den offentlige debat om dette område begyndte jo for en halv snes dage siden med fjernsynsudsendelsen. Det er altså noget, som man fuldstændig jager igennem.

Med hensyn til ændringsforslagene har vi i fremskridtspartiet den samme udgangsholdning, som hr. Honoré gav udtryk for, nemlig at det er meget, meget svært at tage stilling til ændringsforslagene. Men vi må altså gøre det så godt, som vi nu formår, og det vil vi så gøre ved afstemningerne.

Holm (V):

Jeg vil gerne takke ministeren for tilsagnet om, at der arbejdes videre med at gøre de ældres afgang fra arbejdsmarkedet mere fleksibel. Jeg tager samtidig ministerens oplysninger om det konservative ændringsforslag

som et udtryk for, at det er en vanskelig opgave, og at det er vanskeligt at præstere en løsning, der er brugbar.

Jeg bliver nødt til at spørge det konservative folkeparti, om partiets efterlønsforslag skal finansieres af de besparelser, som partiet ifølge dagspressen vil stille ændringsforslag til finanslovsforslaget om her i den kommende måneds tid.

Jeg bliver også nødt til at spørge ordføreren for kristeligt folkeparti, om man ikke er enig med regeringen i den stramme finanspolitik, og så yderligere spørge, om ikke det var en fortalelse fra ordførerens side, at det konservative forslag var økonomisk overskueligt.

Til slut bliver jeg altså endnu en gang nødt til at spørge hr. Glistrup, hvori grundtanken egentlig består. Jeg forstår, at man er positiv over for efterlønsforslaget, men at man vil stemme imod det.

Grethe Fenger Møller (KF):

Først vil jeg gerne sige til hr. Johan Philipsen, at vi bestemt ikke er kommet med overbud i forhold til tjenestemændene. Det eneste, vi har sagt, er, at vi ikke ønsker at medvirke til en diskrimination af tjenestemændene.

Så vil jeg da for øvrigt gerne benytte lejligheden til at takke hr. Johan Philipsen for den kompliment, han gav mig før, for anderledes kan jeg ikke opfatte hans bemærkninger om, at det konservative folkeparti er tjenestemændenes sande venner. Det er rigtigt, det er vi, og vi reagerer, hvis tjenestemændene bliver behandlet uretfærdigt.

Hr. Melchior var også inde på spørgsmålet om de konservatives holdning til tjenestemændene. Derom kan jeg sige, at vi fra konservativ side den 1. november stillede et spørgsmål i arbejdsmarkedsudvalget, fordi vi ønskede en direkte sammenligning mellem repræsentative grupper af tjenestemænd, der ikke tilhører de fire højeste lønrammer, og efterlønsmodtagere med hensyn til pensionsydelse. Dette var et meget klart formuleret spørgsmål, og vi fik et lige så klart svar fra finansministeren. Vi fik tal på, hvad en række grupper vil få i førtidspension ved det 60. år. Vi fik at vide, at et overpostbud vil få godt 34.500 kr., en overmekaniker 40.400 kr., en overassistent 44.000 kr. og en overlærer 53.000 kr. Disse tal skal sammenlignes med

[Grethe Fenger Møller]

den ydelse, man regner med at en efterlønsmodtager vil få, og som er beregnet til 70.500 kr. Dette tal er lavt opgjort, for i realiteten regnes der jo med, at man i begyndelsen kommer til at oppebære en efterløn på 73.000 kr.

Der er således tale om en helt klar forskel på mellem 40.000 kr. og 20.000 kr. på, om man er efterlønsmodtager, eller om man er førtidstjenestemandspensionist inden for nogle af de fornævnte grupper. Hvis hr. Melchior virkelig tror, at tjenestemændene er tilfredse med denne ordning, så synes jeg, at hr. Melchior har en både mærkelig og enestående opfattelse af, hvad tjenestemænd ønsker sig.

Denne kolossale diskrimination af tjenestemændene, som jo først blev bekendt, da de konservative rejste spørgsmålet i arbejdsmarkedsudvalget, har foreløbig resulteret i en henvendelse fra tjenestemændenes fællesudvalg til finansministeren den 31. oktober, hvor man har foreslået, at der sker tilsvarende forbedringer for tjenestemandsovrådet.

Arbejdsministeren beskæftigede sig også en del med det konservative ændringsforslag, og der faldt jo mange forskellige bemærkninger. Ministeren var så venlig at kalde det konservative forslag for en nytårstorsk ud fra den betragtning, at ministeren ikke mente, at forslaget kan administreres i praksis. Men herregud, det er jo en indvending, som vi har hørt jeg ved ikke hvor mange hundrede gange tidligere fra socialdemokratiets side. Det er en form for argumentation, som socialdemokratiet anvendte i alle de mange år, hvor det konservative folkeparti arbejdede for at forbedre de medhjælpende hustruers skattemæssige stilling. Nu har vi fået bedre regler på dette område, om end ikke tilfredsstillende.

Det, der her er tale om, er, at de skatteregler, der danner grundlag for indtægts- og arbejdstidsberegning for de medhjælpende ægtefæller med hensyn til dokumentation, er præcis de samme regler, som vores ændringsforslag er baseret på. Mener ministeren virkelig, at hans kollega skatteministeren i dag ikke er i stand til at administrere en ordning, som ministeren betragter som udelig? Hvis ministeren mener det, så vil jeg meget gerne her i dag have en forklaring fra skatteministerens side på, hvordan han mener sig i

stand til at administrere den ordning, som arbejdsministeren her afviser.

Arbejdsministeren var også inde på, at det konservative ændringsforslag er et kostbart forslag. Det mener vi ikke. Vi kender ikke de beregninger, der ligger til grund for ministerens udtalelse, men vi mener, at ministeren har glemt at tage højde for, at vort ændringsforslag vil betyde, at mange mennesker kommer i arbejde, og at man derfor skal fratække de besparelser, der sker med hensyn til arbejdsløshedsdagpenge.

Men det afgørende for os er, at vi mener, at regeringsforslaget er snævert og begrænset til at omfatte A-kassemlemmer. Vi mener, at vi i en periode, hvor man forsøger at afskaffe diskrimination på grund af køn, race og religion, er i færd med at begå en kæmpefejltagelse ved at diskriminere mod de gamle. Det opfatter vi som både uretfærdigt og urimeligt over for de 60-66-årige på vort arbejdsmarked.

Melchior (CD):

Endnu et par ord om udvalgsbehandlingen. Hr. Glistrup oplyste, at arbejdet i udvalget har ligget stille siden april måned. Det behøvede det jo ikke at have gjort. Det var jo offentligt kendt og meddelt også her i tinget, at forslaget ville blive genfremsat så betids i den nye samling, at det kunne træde i kraft pr. nytår. Der var derfor ingen, der kunne eller ville hindre fremskridtspartiet eller andre i at stille alle de spørgsmål, de ville, i april, maj, juni, juli, august måned osv. Der kan ikke være nogen overraskelse for nogen i det tempo og i de tidsintervaller, der har været til rådighed.

Men så kommer altså denne sabotageteknik fra fremskridtspartiet. Jeg har ledt i bare nogle af de seneste spørgsmål, der er stillet, og jeg skal her nævne – og jeg er sikker på, at jeg har ret til at gøre det, da det jo er offentligt tilgængelige papirer, så det er ikke noget referat af udvalgsbehandlingen – 3 spørgsmål, nemlig spørgsmålene nr. 264, 273 og 276. De lyder sådan, og de er alle stillet på foranledning af fremskridtspartiet:

»Når ministeren i sit svar på spørgsmål 60 påstår, at der ikke finder diskrimination sted over for selvstændige erhvervsdrivende, hvordan kan det så fortolkes, at netop de selvstændige erhvervsdrivende gang på gang har

[Melchior]

rettet henvendelse til arbejdsmarkedsudvalget?»

Ministeren svarer selvfølgelig lakonisk, at det gør jo alle, der har noget, de gerne vil opnå, og at det står jo enhver borger frit for.

Næste spørgsmål:

»Ministeren oplyser i sin besvarelse af spørgsmål nr. 125, at ministeriet ikke er i besiddelse af oplysninger om arbejdsløshedsforsikringsordninger i Grækenland, Portugal og Spanien. Skal det forstås således, at der i disse lande ikke findes faste regler for arbejdsløshedsforsikringer, eller skyldes det, at ministeriet ikke har talt med de nævnte landes arbejdsministerier?»

Jeg behøver vist ikke at referere, hvad ministeren svarer. Det siger sig selv, at det er obstruktion og filibustring at spørge om, hvad Grækenland og Portugal har for lovgivninger på dette område, når vi har oplysninger om, hvad alle de lande, vi normalt er sammenlignelige med, har for ordninger.

Så det sidste eksempel ud af mange mulige – jeg har ikke så meget tid:

»Da ministeren i sin besvarelse af spørgsmål nr. 132 har bekræftet, at der vil blive foretaget nybesættelse af stillinger inden for den offentlige sektor, når folk går på efterløn eller folkepension, bedes ministeren oplyse, hvor mange nybesættelser det vil dreje sig om i de næste 7 år. Der bedes i besvarelsen oplyst antallet af henholdsvis efterlønsmodtagere og pensionister.«

Ministeren svarer selvfølgelig det, som spørgeren i forvejen har vidst, nemlig at der ikke findes statistiske oplysninger om, hvor mange der vil gå på efterløn, og hvor mange der vil gå på pension, og at spørgsmålet er ubesvarligt.

Dette bare som eksempel på, hvorfor hr. Glistrup hidser sig op over udvalgsarbejdet. Har det ikke haft tid nok til saglighed, så er det efter min mening fremskridtspartiets medlemmer af dette udvalg skyld.

Så vil jeg gerne sige, at jeg tror, at fru Grethe Fenger Møller fejlciterede hr. Johan Philipsen. Han har ikke her fra talerstolen i dag omtalt de konservative som tjenestemændenes sande venner. Han har derimod sagt, at man benyttede sit ændringsforslag til at sige til tjenestemændene: stem på os! Og det er noget helt andet, end at han skulle have sagt, at de er deres sande venner.

Jeg har heller ikke taget stilling til det konservative folkepartis holdning til tjenestemændene, og jeg har ikke misforstået, hvad de ønsker sig. Jeg tror, at min vurdering af tjenestemændene er noget bedre end fru Grethe Fenger Møllers, som jeg i øvrigt er meget ked af at være så uenig med i denne sag. Jeg tror ikke, at de er båret af disse misundelsesmotiver, som man skyder dem i skoen. Det er da klart, at de ligesom alle andre mennesker og grupper af mennesker ønsker sig det maksimale, og at deres talsmænd fremlægger forslag og ønsker om at opnå mere. Deri adskiller de sig ikke fra andre, hverken til det bedre eller til det ringere. Men derfra og til at ville påstå, at de skulle være misundelige, fordi nogle andre, der selv finansierer en ordning, kan komme til at drage nytte af denne ordning, det tror jeg er en misforståelse.

Et gammelt ord fra tredje Mosebog siger: »Du skal elske din næste som dig selv.« En senere vismand sagde, at du ikke skal gøre imod din næste, hvad du ikke ønsker din næste skal gøre imod dig. Må jeg som absolut ikke-vismand gøre vold på disse ord og formulere et nyt, der skulle hedde sådan: du skal ikke tro, at det, der er til gavn for din næste, absolut behøver at være til skade for dig selv.

Det synes jeg man skulle lægge sig på sinde. Jeg synes, at de enkelte mennesker, familier og grupper i dette samfund med tålsomhed, ja ligefrem med glæde skulle se på, at det i øjeblikket er nogle andres tur til, at der sker noget godt for dem, så længe det ikke er på bekostning af mig, hverken i kroner, i øre, i tid el. lign. Jeg tror nok, at vort samfund og den politiske sammensætning er så balanceret, at det snart er den enes tur, snart den andens tur, men hvis alle vil være på første plads og på tur hele tiden, går det galt. Det tror jeg er et synspunkt vi plejer at være enige med de konservative i.

Ole Henriksen (SF):

Arbejdsministeren sagde her, at nu var han glad for, at SF var kommet over på vores side. Jeg går ud fra, at det er regeringens side, men jeg må skuffe arbejdsministeren, hvis han mener, at vi er kommet over på regeringens side. Dette forslag er en variant af et SF-forslag, og vi har altid været åbne over

[Ole Henriksen]

for varianter af efterløn, og derfor støtter vi altså denne variant, selv om vi finder, at det hører til i den ringeste ende af varianterne.

Men arbejdsministeren drog også sammenligninger med lovgivningen om de langtidsledige, hvor vi havde stemt imod. Jeg kan sige, at vi egentlig ikke har fortrudt, at vi stemte imod forslaget vedrørende de langtidsledige, men må tilføje, at med den noget hårdhændede administration, som efterløn tilsyneladende skal køres igennem med over for de 60-årige, så mener vi bestemt, at det har været en kikser fra regeringens side, også fra den foregående regerings side, at adskille disse to ting fra hinanden, som man gjorde, efterlønsforslaget og langtidsledighedsloven. Denne lov kunne være blevet en god tvillingelov, hvis man havde koblet det sammen og fået det maksimale og fornuftige ud af det.

SF lader sig jo normalt lede af fornuften, og vi bruger mange timer i den daglige kamp for også at få socialdemokratiet til at lade sig lede af fornuften, ikke mindst i denne tid. Vi har i den socialdemokratiske mindretalsregerings tid ofte reddet denne regering ved afstemninger her i salen, så der er ingen grund til at stå her og sige, at vi pludselig vender tilbage. Nej, vi har vores holdninger, og vi vil, når fornuften er i højsædet, også hos socialdemokratiet, godt støtte forslag. Det er også det, vi gør med hensyn til forslaget om efterløn. Vi mener altså bare ikke, at fornuften var til stede ved langtidsledighedsloven, for der var for mange huller, alt for store muligheder for at stramme reglerne rent administrativt over for de langtidsledige, og det mener vi vi har kunnet føre bevis for i dag med de cirkulærer, der er udsendt.

Jeg tror ikke, jeg er den rigtige til at gå ind i en duel på salmevers med arbejdsministeren. Jeg vil overlade det – jeg rejser til FN på søndag – til min efterfølger. Det er en præst ude fra Valby, som hedder Margrethe Auken, og hun kan så optage duellen med arbejdsministeren og måske finde nogle passende citater på dette område.

Jeg ved ikke, hvem der har sagt verden farvel som sådan. Jeg tror altså, at det er socialdemokratiet, der har sagt – for en tid i hvert fald, forhåbentlig for en tid – denne politiske verden farvel ved at indgå dette samarbejde med venstre. Dette lovforslag kunne være blevet bedre, der var tilsyneladende et andet flertal, som kunne have gjort

både loven om langtidsledige og forslaget om efterløn bedre end de løsninger, som man nu har fundet frem til. Jeg kan kun udtrykke et håb om, at socialdemokratiet igen bliver et samarbejdsdueligt parti for fornuften her i folketinget.

Jørgen Jensen (DKP):

Det er rigtigt, som arbejdsministeren sagde, at menneskene er i en forskellig situation, også når de er 60 år. Det er netop derfor, vi har forsøgt på i den debat, der har været i udvalget og også her i folketinget, at få regeringen til at forstå, og navnlig socialdemokratiet, at man måtte udnytte alle muligheder for, at man ikke ofrede nogen.

Vi har ikke, som jeg har sagt det mange gange, lukket øjnene for, at der vil være nogle, der har gavn af dette forslag. Men skulle man sige det hårdt, så ved arbejdsministeren, så ved socialdemokratiet også kynisk, at der er nogle tusinde, som man sorterer fra, som man ofrer med dette forslag. Vi har sagt, at det ikke havde været nødvendigt, lige så vel som da vi behandlede loven om langtidsledige, da vi behandlede forslaget om at gennemføre en moratorieordning i 1978 for dem, der ville falde for 26 ugers reglen. Dengang ville man også i samarbejde med venstre absolut ofre nogle, og vi sagde, at det ikke havde været nødvendigt, og at det ikke er nødvendigt.

Jeg vil også godt sige her, at det havde været muligt i folketinget at skaffe et flertal for en efterlønsordning, som gav mulighed for, at man kunne nedtrappe sin arbejdstid, når man er over 60 år. Det havde været muligt her at gribe ind over for de 200 timer, som er grænsen. Jeg vil bare henvise til de debatter, der har været i Radiotetinget, ved første behandling her og i udvalget, hvor der har været givet udtryk for, både fra retsforbundet og fra de radikale, at man i og for sig var enige i, at det var for skarp en begrænsning. I spørgsmålet om at gå ind og ud af systemet havde der også været mulighed for det. Derfor siger jeg: hvorfor vil man ikke det? Nå ja, ministeren bebuder nu et ændringsforslag mellem anden og tredje behandling om, at invalider også skulle kunne få efterløn.

Jeg tror også, at debatten her har afsløret noget. Når hr. Johan Philipsen siger, at ven-

[Jørgen Jensen]

stre har kæmpet for tre afgørende ting, så er det vel netop dem, der forhindrer socialdemokratiet i at være fornuftigt på dette område. Venstre ville ikke have, at man gik ud og ind af systemet. Så er det altså derfor, at arbejdsministeren heller ikke vil have det. Man ville heller ikke fra venstres side have nogen efterløn samtidig med deltidsarbejde. Ja men så er det vel derfor, at socialdemokratiet ikke vil. Netop dér har vi peget på, at SV-samarbejdet forhindrer en rigtig efterlønsordning.

Så må jeg sige, at hr. Kaj Poulsen jo egentlig er lærenem med hensyn til at finde nogle formuleringer, men man skal så bare passe på, at de også er rigtige. Jeg stillede nogle spørgsmål til arbejdsministeren om, hvornår fagbevægelsen havde krævet, at man skulle fastholde de negative ting i dette lovforslag. Jeg spurgte, hvilket forbund eller hvilken fagforening der har behandlet lovforslag nr. L 31. Man svarer, at der er mange, der har behandlet forslaget om efterløn. Ja, jeg kan sige, at i 1964 stillede jeg som afdelingsformand det selv som et krav. Mange har krævet efterløn, det lægger vi ikke skjul på, men jeg sagde: lovforslag L 31. Der er intet forbund, ej heller LOs repræsentantskab – i hvert fald indtil februar måned d.å., dér sad jeg som medlem af det – som har fået forelagt dette forslag.

Ingen har behandlet de negative sider, og det er sådan set det, der er det afgørende for mig. Efterløn, nu vel, det vil man gerne have, men vi har peget på en række negative ting i det efterlønsforslag, som ligger her. Vi har sagt, det kunne have været ændret, hvis socialdemokratiet ville. Og så kommer man og siger: ja men fagbevægelsen kræver det. Fagbevægelsen kræver ikke de negative ting, som ligger i dette forslag. De kræver ikke, at man skal sortere mennesker fra. De kræver ikke, at man skal forhindre, at mennesker går ned på deltid. Nej, dér har man bundet sig til noget andet.

Hr. Kaj Poulsen siger: hvilke arbejdspladser har ikke krævet parallelanvisning og jobtilbud? Ja, dér kunne jeg hurtigt svare, at indtil februar måned var jeg formand for en fagforening, hvor der var 450 arbejdspladser. De havde generalforsamling sidste uge, og ingen af disse 450 har krævet det. Jeg har heller ikke på noget andet område set det, og jeg ville bare have nævnt én eneste, som hav-

de krævet det. Nej, det, fagbevægelsen krævede, og det, man krævede fra arbejdspladserne, var en statslig indsats for at få arbejde.

Jobtilbudsordningen, hvorfor er der betænkelighed ved den? For det første er det betænkelighed ved at give de arbejdsgivertilskud, der ligger i den. For det andet nævnte jeg udtrykkelig ved første behandling dengang, om man ikke i og for sig kunne udvise så megen fantasi bare én gang, at man satte sig ind i den situation, et menneske var i, hvis det havde gået arbejdsløs i 3½ år og så skulle gå ud til en arbejdsgiver og sige: du skal beskæftige mig; jeg skal mindst have 31 kr. 50 øre i timen, dér får du de 20 kr. af mig, for jeg er ikke mere værd. Prøv at sætte jer ind i den psykologiske baggrund, som ligger i dette. Er der nogen arbejdspladser, som har krævet dette? Nej, det er der ikke. Derfor er det urimeligt at stille det op på den måde. I spørgsmålet om parallelanvisning lød kravet fra arbejdspladserne: anvisning og kontrol tilbage. Også det var et misfoster, som lå i det lovforslag.

Derfor må jeg altså sige, at det, der har været afgørende for os i denne debat, har været at pege på de negative ting og at pege på de muligheder, der lå her i folketinget for at sikre et bedre lovforslag, men dem har man altså ikke villet udnytte. Derfor må vi sige, at vores holdning afhænger af afstemningen om de ændringsforslag, der ligger. Det er muligt, og jeg kan bare pege på det ene ændringsforslag, vi har stillet uden for betænkningen. Hvis man virkelig ville leve op til det, som arbejdsministeren har talt om, nemlig at de over 60 år også skulle have mulighed for jobtilbud, så kunne man jo stemme for vores ændringsforslag, som ikke vælter så meget om på loven, men som forhindrer, at man ofrer, ganske vist nogle få tusinder, der bliver presset ud i noget, som de ikke ønsker.

Honoré (KrF):

Hr. Holm spurgte mig, om kristeligt folkeparti fortsat var tilhænger af en stram finanspolitik, og det spørgsmål kan jeg besvare bekræftende. Hr. Holm spurgte endvidere, om det var min mening, at det konservative ændringsforslag var mere overskueligt. Ja, det er mere overskueligt i den forstand, at udgifterne dertil formodentlig vil være betydelig

[Honoré]

mindre end udgifterne til det af regeringen, af venstre og socialdemokraterne fremsatte forslag.

Arbejdsministeren beklagede, at mit parti ikke var mere positivt over for forslaget. Jeg har angivet en række grunde til, at vi ikke kan være positive over for en diskriminering af de lønmodtagere, der ikke er medlemmer af A-kasserne, og også en række andre grunde til, at vi ikke kan støtte dette forslag.

Ja men, siger man så, denne ordning er jo selvfinansierende, den koster ikke noget, og derfor er det også rimeligt, at kun medlemmer af A-kasserne kan nyde godt af en sådan ordning. Men det er bare ikke rigtigt, at den er selvfinansierende. Vi har fået opgivet, at nettoudgifterne ved at have 17.000 modtagere af efterløn skulle være en 345 mill. kr. Men bruttoudgifterne beløber sig da i hvert fald til et sted omkring 1 mia kr. Differencen mellem de 345 mill. kr. og bruttoudgifterne, hvem betales den af? Ja, den betales netop af skatteyderne. Men de spares jo, siger man, i arbejdsløshedsdagpenge. Ja, de spares da kun for så vidt man antager, at arbejdsløsheden er en permanent foreteelse. I det øjeblik den ikke er det, er der ikke tale om nettoudgifter på 345 mill. kr., men da er det det totale beløb, man skal gå ud fra. I virkeligheden betaler medlemmerne altså en tredjedel af de 345 mill. kr., ca. 115 mill. kr., til en ordning, der for første års vedkommende beløber sig til 1 mia kr. Derfor er det ikke rimeligt at sige, at det er en selvfinansierende ordning, og at det kun er A-kassemedlemmer, der skulle have ret til efterløn.

Det er jo heller ikke rigtigt, at efterløn giver nye arbejdspladser. Hvis det er sådan, at en væsentlig del af de ældre, der forlader arbejdsmarkedet for at få efterløn, ikke erstattes af yngre lønmodtagere, så er resultatet af en efterlønsordning i virkeligheden, at der bliver færre arbejdspladser, end der havde været før. Kristeligt folkeparti kan ikke støtte en ordning, der vil reducere antallet af arbejdspladser.

Schak Nielsen (DR):

Lige ganske kort til hr. Melchior, der jo holdt en oratorisk fin tale, hvori hr. Melchior sagde, at så er det den ene befolkningsgruppes tur, og så er det den anden befolkningsgruppes tur, og på den måde skabes der ba-

lance mellem menneskene. Det er muligt, og man kan vel ikke forlange millimeterretfærdighed her i verden, men en vis form for centimeterretfærdighed må man da i al fald prøve på at tilstræbe. Man skal nu altså ikke polarisere befolkningsgrupperne imod hinanden, og det er det, der er vor hovedtanke imod det.

Med hensyn til, hvad det koster. Ja, det skulle være gratis, blev der sagt, for samfundet, for statskassen. Ja, men det er sådan her i samfundet, at hvis man giver nogle mennesker fordele, så må andre betale dem. Der skal i hvert fald være balance, og det er der også på en eller anden måde.

Kurt Hansen (VS):

Arbejdsministeren talte om, at dette var en solidarisk håndsrækning til de ældre på arbejdsmarkedet. Der er måske nok nogle, som jeg også sagde i mit første indlæg, der vil synes, at det er en rimelig ordning og vil benytte sig af den. Der er måske også nogle, som vil mene, at det er ud fra et frivillighedsprincip de forlader arbejdsmarkedet. Det var også det, hr. Kaj Poulsen var inde på. Han talte alene om frivillighedsprincippet i forbindelse med dem, der var på arbejdspladserne. Men hvad med de ældre langtidsarbejdsløse, som ikke har noget valg, som ikke har krav på at få et job ifølge den langtidsarbejdsløshedslovgivning, jobtilskudsordning, som er blevet lavet? Ja, arbejdsministeren kalder det en jobtilbudsordning, jeg kalder det en jobtilskudsordning. Hvorfor kan vi ikke få en ordning, således at de mennesker kommer ind under den ret, der blev fæstet i loven på daværende tidspunkt? Hvorfor skal der ske en notorisk diskriminering af de ældre langtidsarbejdsløse? Hvorfor har de ikke den ret? Hvorfor skal de have deres dagpengeperiode beskåret? Hvorfor er der ikke noget alternativ for dem? Det er på denne måde, lovgivningen kommer til at virke som en sorteringsmekanisme for disse mennesker.

VS har til dette lovforslag stillet en række ændringsforslag. På baggrund af, hvad jeg har sagt både ved førstebehandlingen og mit første indlæg her i dag, er det vist klart, at et af ændringsforslagene går ud på, at der skal være en ensartet ydelse, svarende til den maksimale dagpengesats, i hele efterlønsperi-

[Kurt Hansen]

oden. Arbejdsministeren ved jo godt, at det var noget af det samme, som f. eks. SID krævede i sit forslag fra 1975. Der skulle være en ensartet ydelse svarende til arbejdsløshedsdagpengene.

Vi har endvidere sagt, at efterlønsordningen alene skal være gældende for lønarbejderne. Det kan ikke være rigtigt, at der i en efterlønsordning, som skal administreres af de A-kasser, som arbejderne igennem historien har sloges for at få oprettet, skal være selvstændige erhvervsdrivende med. Vi har hele tiden sagt: vi ønsker ikke, at de selvstændige skal være i en arbejdsløshedskasse. De kan selvforsikre sig eller lave opsparinger af den ene eller den anden art, men de har intet at gøre med A-kasser. A-kasser er noget, der historisk set er snævert forbundet med fagforeningerne og fagbevægelsen i det hele taget.

Endvidere må det være oplagt, set ud fra et socialistisk synspunkt, at det er arbejdsgiverne, der betaler hele ordningen. Det kan jo ikke være sådan, at nogle arbejdere skal være med til at betale for deres egen frasortering. Det virker altså, som om man stiller tingene temmelig meget på hovedet.

Hvis man vil sikre frivillighedselementet totalt, så kan man gøre det ved at stemme for det ændringsforslag, som VS har stillet, der sikrer, at det er muligt at gå ud og ind af en sådan ordning. Der kan jo godt være mennesker, der kommer til at foretage en disposition, som de nogle år senere ikke mener er rigtig.

Så er der ændringsforslaget om de 200 timer. Der mener jeg, at paragraffen er blevet temmelig meget opblødet i forhold til det lovforslag, der blev lagt frem i foråret. Når vi alligevel har opretholdt ændringsforslaget, så er det, fordi vi mener, at det i selve lovteksten er rimeligt at gøre klart, at de 200 timer alene omfatter indtægtsgivende arbejde.

Lad mig kort nævne de øvrige ændringsforslag. De konservatives ændringsforslag kan vi naturligvis ikke stemme for, ligesom vi heller ikke kan stemme for retsforbundets ændringsforslag. Vi kan stemme for det ændringsforslag, som DKP har stillet uden for betænkningen, og vi kan selvfølgelig stemme for de ændringsforslag, vi selv har stillet, og hvor SF har hægtet sig på nogle af dem.

Vi kan stemme for SFs ændringsforslag i øvrigt, minus det ændringsforslag, der lægger op til at lave en kombination af efterløn og erhvervsarbejde. Jeg kan se, at der kan ligge nogle rigtige tanker i det, men jeg mener, at det skal gennemarbejdes betydeligt mere, end at det blot lige kan vedtages ved et ændringsforslag. Der vil reelt ligge nogle muligheder for arbejdsgiverne for at lave yderligere frasorteringer, for yderligere at presse den arbejdskraft, der er på deltid. Der kan også tænkes at blive etableret nogle splittelser imellem arbejderne på en enkelt arbejdsplads inden for et bestemt fagligt område. Vi vil godt have det diskuteret betydeligt grundigere igennem, før vi tager endelig stilling til det, så derfor vil vi til dette ændringsforslag undlade at stemme.

Lindinger (EP):

Erhvervspartiet har jo ikke skjult sin sympati for den regeringskonstellation, vi har i SV, og har også med sin ene stemme været medvirkende til, at regeringen kan få flertal i såvel arbejdsmarkedsudvalget som i mange andre udvalg. Det betyder ikke, at man her ved har forpligtet erhvervspartiet til at stemme for alt, hvad der kommer fra udvalgene, og jeg må sige, at jeg er skuffet over den form, hvori efterlønsforslaget nu fremsættes som lovforslag i folketinget. Der er tre grunde til, at erhvervspartiet ikke vil kunne stemme for.

For det første tror jeg ikke på, at arbejdsløsheden, som ligger os alle meget på sinde her, lettes i en grad, der står i forhold til antallet af de personer, der vil være nødsaget til at gå over på efterløn.

For det andet tror jeg ikke på, at princippet om lighed før loven ikke angribes her. Der er befolkningsgrupper, der vil have stor fordel af denne lov, der er andre, der vil få ulemper ved den, og jeg tænker ikke direkte på, at det måske er dem, der får efterløn, der får fordel. Der kan også være andre måder, hvorpå fordele kan komme for andre. Måske vil der ske en vis presning af de ældre. Forslaget er i hvert fald efter min mening, jeg vil ikke sige, det er på nogen måde sjasket, tværtimod, men jeg føler ikke, at det er tilstrækkelig gennemtænkt.

Den tredje ting er, at arbejdsgiverne i det land, som må bære så utroligt mange byr-

[Lindinger]

der, igen får lagt nogle på deres skuldre. Jeg tror ikke på, at det fremmer noget som helst i dagens Danmark at lægge mere over på arbejdsgiverne; det vil efter min mening medføre yderligere arbejdsløshed.

Af disse tre grunde må jeg afstå fra, hvad jeg normalt måske ville have gjort, idet erhvervspartiet ikke vil kunne stemme for lovforslaget, som det foreligger.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Jeg har ikke stillet ét eneste af de tre spørgsmål, som hr. Melchior påduttede mig. Forholdet er det, at som følge af den meget dårlige arbejdsgang, der er tilrettelagt i arbejdsmarkedsudvalget, har vi ikke kunnet få udformet spørgsmålene på normal måde, hvor vi kunne drøfte dem i udvalget, før de gik af. Jeg skal da gerne indrømme hr. Melchior, at havde vi gjort det, så var disse skønhedspletter nok blevet fjernet, og spørgsmålene var blevet bedre formuleret. De var altså aldeles fremmede for mig, indtil jeg læste dem med hr. Søren B. Jørgensens underskrift på, og hvor de er kommet fra, ved jeg ikke noget som helst om.

Det er den slags ting, der ikke kan undgås, når man sjusker på den måde, som man har sjusket på fra flertallets side ved tilrettelæggelse af arbejdsmarkedsudvalgets arbejde i denne sag. Derfor er det i hvert fald ikke rimeligt at bebrejde hverken fremskridtspartiet eller mig det, der er tale om vedrørende disse spørgsmål.

Hvad angår hr. Holms direkte spørgsmål til mig, så er svaret det, at fremskridtspartiet meget gerne vil gøre alt, hvad samfundsøkonomien tillader, for at give rimelige pensionsordninger, men når vi ikke kan tiltræde dette forslag, så er det af tre grunde. For det første indeholder det ganske urimelige forskelsbehandlinger mellem dele af befolkningen. Først og fremmest er det jo noget, der kan give næring til formiddagsbladenes forsider med skandalehistorier op gennem 1980erne. For det andet går det langt, langt ud over, hvad den nuværende ødelagte samfundsøkonomi kan bære. For det tredje er det, hvad det rent lovtekniske angår, ganske elendigt, usædvanlig dårligt håndværk.

(Kort bemærkning).

Holm (V):

Vi får stadig væk fra fremskridtspartiet at vide, hvad de ikke vil. Vi fik en hel lang remse over, hvad fremskridtspartiet ikke vil i henseende til dette forslag, men hvad vil fremskridtspartiet, når de er positive over for efterlønstanken?

(Kort bemærkning).

Grethe Fenger Møller (KF):

Hr. Melchior har jo beskæftiget sig en hel del i dag med det konservative folkepartis holdning til tjenestemændene.

Hr. Melchior spurgte, om det konservative folkeparti ikke havde tillid til tjenestemændene. Jo, det har vi. Vi har endda så megen tillid til tjenestemændene, at vi har erkendt, at tjenestemandsgruppen er den eneste gruppe, der har fastholdt den indkomstpolitiske ramme på 6 pct., som blev fastlagt af folketingsretten for 2 år siden. Og derfor har vi sagt, at det ikke kan være rimeligt, at tjenestemændene skal til at bære flere forskellige grupper.

Det, der jo er realiteten, er, at regeringsforslaget om efterløn meget vel kan vise sig at være en bombe under hele den indkomstpolitik, som regeringen selv har sagt at den ønsker sig. Men det er et spørgsmål, som vi her i tinget sandsynligvis vil få lejlighed til at drøfte ved en senere anledning.

(Kort bemærkning).

Melchior (CD):

Det er muligt, at jeg gjorde en fejl ved at oplyse, hvem der havde stillet de pågældende spørgsmål, og i så fald beklager jeg, at jeg har gjort det. Spørgsmålene taler i øvrigt for sig selv. Spørgsmålene hidrører fra et medlem af fremskridtspartiets gruppe og altså af det pågældende udvalg. Hvorvidt vedkommende, der plejer at sidde ved siden af hr. Glistrup i udvalget, har snakket med hr. Glistrup eller ej om det, blander jeg mig uden om. Når jeg måske kom til at sige hr. Glistrup i stedet for fremskridtspartiet, så er det, fordi det somme tider forekommer at være kommensurable størrelser, og derfor tillod jeg mig altså denne frihed. Det håber jeg ikke at hr. Glistrup vil tage mig ilde op.

Så vil jeg gerne sige til fru Grethe Fenger Møller, at hun i sit andet ordførerindlæg gentog sine tal fra sit første indlæg og fra sin

[Melchior]

artikel i Berlingske Tidende i dag, nemlig tal, som er hentet fra en besvarelse under udvalgsarbejdet. Men hun gik ikke ind på min kritik af anvendelsen af disse tal, nemlig at der til den rette forståelse af disse tal manglede en hel masse ting, nemlig livslønnen, enkepensionen og nedtrappingen af efterlønnen osv. osv. Den sammenstilling, som fru Grethe Fenger Møller altså foretager mellem efterlønnens maksimumsportion og et enkelt års førtidspension til en tjenestemand, er ikke mulig.

Så vil jeg benytte mit sidste minut til at nævne en ting endnu om erhvervslivets forhold til efterlønnen. Det er forbisat mange gange, trods det at vi har været inde på det før fra CDs side, at erhvervslivet ikke kun får byrder, når efterlønnen bliver en kendsgerning. Der arbejder en hel del ældre personer i erhvervslivet, som de normalt flinke arbejdsgivere ikke afskediger, til trods for at de pågældende ikke er i stand til at yde en fuldstændig indsats, men da de har gjort en langvarig, god tjeneste, så lader man dem forblive. Det vil være en fordel såvel for den pågældende ældre arbejdstager som for arbejdsgiveren at give en mulighed for at komme ud af arbejdslivet på denne hyggelige, nedtrappende måde, som efterlønnen er et udtryk for, og dermed vil erhvervslivet blive befriet for en række lønomkostninger, som er til fordel for erhvervslivet. Derfor er det en gal fremstilling at sige, at erhvervslivet ikke kan være tjent med dette forslag.

(Kort bemærkning)

Glistrup (FP):

De af hr. Melchior nævnte tre spørgsmål var hverken typiske eller repræsentative for det materiale, som er kommet fra fremskridtspartiet, og de har ikke sinket arbejdet i arbejdsmarkedsudvalget med mere end allerhøjest et kvarter.

Til hr. Holm vil jeg svare, at fremskridtspartiet vil benytte de midler, som samfundsøkonomisk står til rådighed, til førtidspension til de mennesker, der er nedslidte og som følge af deres fysiske nedslidthed trænger til at få hjælp. De skal have god og rundelig hjælp, men det kan man ikke opnå, når man fordeler ud efter, om folk har haft et medlemskort til en bestemt privat forening i nog-

le flere eller færre år. Det er det, der er det umoralske og dårlige i forslaget.

(Kort bemærkning).

Grethe Fenger Møller (KF):

Jeg vil gerne sige til hr. Melchior, at de tal, jeg har anvendt, er baseret på oplysninger, som finansministeren dels har givet i et samråd med arbejdsmarkedsudvalget, dels senere skriftligt har tilstillet arbejdsmarkedsudvalget. Jeg er tilfreds med de oplysninger, finansministeren har givet. Hvis hr. Melchior er utilfreds med dem og ikke mener, de er fyldestgørende, så er det et spørgsmål, han må rette til finansministeren.

(Kort bemærkning).

Holm (V):

Har fremskridtspartiet ud over nogle principielle bemærkninger et forslag om efterløn eller førtidspension, som man vil kalde det?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 om en ny affattelse af § 1

forkastedes, idet 43 stemte for, 108 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2 om en ny affattelse af § 1

forkastedes, idet 29 stemte for, 109 imod; 14 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 3

forkastedes, idet 40 stemte for, 110 imod; 4 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 1 uden for betænkningen af *Jørgen Jensen* (DKP)

forkastedes, idet 44 stemte for, 105 imod; 4 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2 uden for betænkningen af *Jørgen Jensen* (DKP) betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 1 uden for betænkningen.

Ændringsforslag nr. 4

forkastedes, idet 18 stemte for, 114 imod; 21 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 5

forkastedes, idet 4 stemte for, 139 imod; 7 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 6

forkastedes, idet 22 stemte for, 124 imod; 4 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 7

forkastedes, idet 39 stemte for, 91 imod; 21 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 8

forkastedes, idet 17 stemte for, 133 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 9 betragtedes som

forkastet med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 8.

Ændringsforslag nr. 10. betragtedes som

bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 4.

Ændringsforslag nr. 11

forkastedes, idet 18 stemte for, 125 imod; 8 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 12

forkastedes, idet 17 stemte for, 132 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 13

forkastedes, idet 8 stemte for, 121 imod; 23 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 14 betragtedes som

bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 12.

Ændringsforslag nr. 15 betragtedes som

bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 13.

§ 1

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 16

forkastedes, idet 17 stemte for, 121 imod; 14 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 17

forkastedes, idet 30 stemte for, 121 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 18 og § 2, således ændret,

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget gik herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

13) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om statsstøttet afløserordning under ferie og sygdom for selvstændige erhvervsdrivende [af Niels Helveg Petersen (RV) m. fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 8. Fremsat 11/10 78).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Landbrugsministeren (Kofod):

I det fremsatte forslag til folketingsbeslutning stilles der forslag om, at folketinget skal opfordre regeringen til at fremsætte lovfor-
slag om statsstøttet afløserordning under ferie og sygdom for selvstændige erhvervsdrivende.

Ifølge forslaget skal lovforslaget omfatte selvstændige erhvervsdrivende inden for landbrug, gartneri, håndværk, handel, småindustri og servicefag inden for virksomhedsstørrelser, der vanskeliggør anden afløserform.

Som det vil være bekendt, blev der ved lov om støtte til modernisering af jordbrugsbedrifter af 26. april 1973 indført hjemmel til at yde tilskud af statskassen til igangsætning af afløserordninger inden for landbrug og gartneri. Indtil udgangen af 1977 var der